

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra výtvarné výchovy

Výtvarná výchova se zaměřením na vzdělávání

Bc. Kateřina Dočková

2. ročník

Křehkost

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. David Medek Ph.D.

Olomouc 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma „Křehkost“ vypracovala samostatně za použití literatury a jiných pramenů uvedených v seznamu.

V Olomouci dne:

Podpis: .....

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat všem ženám, které se rozhodly se mnou na diplomové práci spolupracovat, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout. Velké poděkování patří Mgr. Davidu Medkovi, Ph.D., který mě po celou dobu mé diplomové práce odborně vedl a podporoval.

Upozornění

Tento text slouží jako doprovod k praktické části magisterské diplomové práce.

Obsah

Úvod	7
Rakovina prsu	8
Způsoby prevence	9
Léčba	10
Rekonvalescence.....	12
Organizace zabývající se rakovinou prsu.....	14
Umělci zpracovávající téma rakoviny.....	16
Rakovina prsu v umění starých mistrů	27
Disability studies	29
Praktická část práce	31
Materiál	32
Porcelán	32
Elastick Cromo.....	34
Zajišťování modelů	35
Postup tvorby odlitků.....	36
Odlitky.....	42
Medailonky žen, spolu s výsledkem práce.....	45
Dita.....	45
Veronika T.....	47
Veronika H.....	48
Ivana	51
Klára.....	53
Kamila	57
Aplikace tvorby odlitků ve výtvarné výchově.....	59
Závěr	70
Resumé	71
ANOTACE.....	72
Seznam použitých zdrojů.....	73
Seznam literárních zdrojů.....	73
Internetové články.....	73
Seznam ostatních internetových zdrojů	75

Seznam obrazových příloh.....	78
-------------------------------	----

Úvod

„Křehkost“ zdánlivě nezajímavé slovo, které nám však poodhaluje podstatnou část této práce. Přesto, že si to většina z nás neuvědomuje, všichni jsme a můžeme být křehcí, křehkost je tak nedílnou součástí našeho života. Zpravidla se ona křehkost ukáže, když to člověk nejméně čeká, a u každého z nás má jinou podobu. Po setkání s ní však člověk může odcházet silnější než kdy předtím.

Cílem mé magisterské diplomové práce je vytvořit sochařskou instalaci, která bude upozorňovat na téma rakovinu prsu u žen. Cíl především na rozšíření důležitosti prevence mezi mladými lidmi. V dnešní době se neustále setkávám s názory mladých žen, že se jich rakovina prsu netýká, protože jsou ještě příliš mladé a rakovina prsu je nemocí starších žen. Toto stigma se během mé práce pokusím vyvrátit.

V teoretické části diplomové práce si kladu za cíl více poodhalit téma rakoviny prsu a společně se pokusíme nahlédnout na celý průběh této nemoci, od samotné diagnózy až po rekonvalescenci. Zaměřím se také na rakovinu prsu v umění a práci umělců s různými materiály. Nemohu také opomenout didaktickou část mé práce, ve které se pokusím o tvorbu metodik pro hodiny výtvarné výchovy.

Rakovina prsu

Po karcinomu kůže se jedná o nejčastěji vyskytované karcinogenní onemocnění u žen. Ročně je tato nemoc nově diagnostikována zhruba u 7200 žen, z toho až 1600 žen jí podlehnou.¹ Ve velké míře pak postihuje ženy v produktivním věku.² U rakoviny prsu dosud nebyl zjištěn rizikový faktor, který by s dostatečnou spolehlivostí objasňoval příčinu (jako je tomu například u rakoviny plic). Proto je včasná diagnostika jediným účinným způsobem, jak s nemocí bojovat.³

Rakovina prsu může být také dědičná, v tomto případě je rakovina způsobena mutací genu BRCA. Celkově rozeznáváme dva typy těchto genů BRCA 1 a BRCA 2. Lidé s mutací tohoto genu mají až 87% riziko vzniku rakoviny prsu. V evropské populaci se tento gen vyskytuje u 0,51 % osob. Statisticky tedy vždy 1 osoba ze 171 má některou z těchto genetických mutací.⁴ Název tohoto genu pochází z anglického breast cancer genes. Pro srovnání, u lidí bez genetické mutace, je riziko rakoviny prsu 15%⁵. Testy na genetickou mutaci se dělají v případě, že se v rodině vyskytuje více případů onemocnění rakoviny prsu nebo vaječníku. Dále v případě, že se v rodině vyskytla rakovina prsu u muže. Genetická mutace se může také přenášet ob generace. Testuje se tedy vždy z generaci na generaci. V případě, že rodinná anamnéza ukazuje na možnost dědičnosti zmutovaných genů, je test hrazen pojišťovnou. Tento test můžete podstoupit jako samoplátce, kdy se cena pohybuje okolo dvou tisíc korun.

---

¹ Epidemiologie karcinomu prsu. Online. Dostupné z: <https://www.mamo.cz/cs/lekari/epidemiologie-karcinomu-prsu/>. [cit. 2024-05-25].

² Rakovina prsu: co to je? Online. In: Národní zdravotnický informační portál. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/1183-rakovina-prsu-co-to-je>. [cit. 2024-05-25].

³ *Včasná diagnostika je pro léčbu rakoviny prsu nejzásadnější: Nepodceňujme prevenci!*. Online. Blansko. 2013. Dostupné z: <https://www.blansko.cz/clanky/2013/11/vcasna-diagnostika-je-pro-lecbu-rakoviny-prsu-nejzasadnejsi-nepodcenujme-prevenci>. [cit. 2024-05-25].

⁴ *BRCA geny: Co to je? Proč se testují? A co dělat, když?* Online. Loono. 2013. Dostupné z: <https://www.loono.cz/blog/brca-geny-co-to-je-proc-se-testuji-a-co-delat-kdyz>. [cit. 2024-05-25].

⁵ Petersen, Mary A., and Vickie K. Fieler. "Breast Cancer." *The American Journal of Nursing* 100, no. 4 (2000): 9–12. <https://doi.org/10.2307/3521928>.

Způsoby prevence

Máme několik způsobů prevence proti rakovině prsu. Mezi nejjednodušší patří samovyšetření prsu. Tento způsob prevence by se měl provádět jednou za měsíc mezi sedmým až desátým dnem menstruačního cyklu. V tomto období jsou prsní žlázy nejméně citlivé a zároveň nejlépe prohmatné. Nejprve by se žena měla zaměřit na vzhled poprsí, případnou změnu velikosti, tvar prsu a bradavky, změnu barvy kůže či výtok z bradavky. Kontrolu vzhledu by měla žena provádět dvojím způsobem, nejprve při upažení rukou a následně při vzpažení. Další vyšetření se provádí vleže, kdy si žena položí tři prsty pravé ruky na levé prso a provádí krouživé pohyby, nejprve povrchně a poté pod mírným tlakem. Postupně se kontroluje celé prso, od podpaží, přes podprsenkovou rýhu až po klíční kost. Stejně se postupuje i u druhé strany.⁶

Další metodou prevence je sonografické vyšetření prsou. Při této metodě se používá vysoká frekvence ultrazvukové vlnění, které dokáže odhalit případné změny v prsních tkáních. Tento způsob prevence je vhodný především pro mladé ženy do čtyřiceti let. Struktura mléčné žlázy u mladých žen bývá velmi hutná, nepropustná pro rentgenové záření.⁷

Mezi další způsoby prevence patří screening prsu pomocí mamografie. Od věku čtyřiceti pěti let je mamografie hrazena zdravotní pojišťovnou a v rámci prevence jej mohou ženy navštěvovat jednou za dva roky. Tento způsob prevence patří do Programů prevence zhoubných nádorů v ČR. Do tohoto programu spadá také prevence proti rakovině děložního čípku, ta je určena pro všechny dospělé ženy a probíhá jednou za rok, během preventivní prohlídky u gynekologa.⁸ Dále se program zaměřuje na prevenci rakoviny tlustého střeva a konečníku, určen všem osobám starších padesáti let. Dále pak preventivní program proti rakovině plic tento program je určen pro bývalé i aktivní kuřáky, kteří vykouřili více než jeden balíček cigaret

---

⁶ Jak si vyšetřit prsa. Online. Lonno. Dostupné z: <https://www.loono.cz/prevence/samovysetreni>. [cit. 2024-05-25].

⁷ *Preventivní vyšetření prsů ultrazvukem a mamografem*. Online. VZP. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/o-nas/tiskove-centrum/otazky-tydne/preventivni-vysetreni-prsu-ultrazvukem-a-mamografem>. [cit. 2024-05-25].

⁸ *Mamografické vyšetření: Nejčastější otázky a odpovědi*. Online. Mamo. Dostupné z: <https://www.mamo.cz/cs/verejnost/faq/>. [cit. 2024-05-25].

po dobu dvaceti let. Poslední program je pak zaměřen na rakovinu prostaty. Je určen pro všechny muže ve věku padesáti až šedesáti devíti let.⁹

Léčba

Léčba rakoviny prsu je komplexní proces zahrnující metody a přístupy, které závisí na typu nádoru, jeho stadiu a individuálních charakteristikách pacienta. Diagnóza rakoviny prsu obvykle začíná detekcí podezřelé hmoty buď samovyšetřením, mamografií nebo ultrazvukem. Pokud lékaři zjistí podezřelou oblast, obvykle následuje biopsie, což je zásadní krok pro potvrzení diagnózy.

Biopsie je postup, při kterém se odebírá vzorek tkáně z podezřelé oblasti a posílá se do laboratoře k histologickému vyšetření. Existují různé typy biopsií – od jehlové biopsie, kde se odebírá malý vzorek tkáně tenkou jehlou, až po excizní biopsii, při které se odstraní celý nádor nebo větší část postižené tkáně. Výsledky biopsie mohou lékařům pomoci určit typ rakovinných buněk a jejich agresivitu, což je klíčové pro stanovení dalšího postupu léčby.¹⁰

Pokud jsou výsledky biopsie pozitivní a potvrzují přítomnost rakovinných buněk, léčba se zaměří na eliminaci nádoru a minimalizaci rizika šíření nebo recidivy. Léčebné metody zahrnují chirurgický zákrok, radioterapii, chemoterapii, hormonální léčbu a cílenou terapii.¹¹

Předoperační systémovou terapii neboli neoadjuvanci, podstupují ženy jejichž karcinom je příliš velký, mají pozitivní nálezy na uzlinách, nebo je jejich nádor příliš agresivní a není již možné čekat na výsledky biopsie. Neoadjuvance obvykle trvá šest měsíců.¹² Během systémové terapie dochází ke zmenšení nádoru, stává se také, že nádor zmizí úplně. Před samotnou terapií bývá nádor označen buďto sgrafitem nebo drátkem.

---

⁹ *Programy prevence (screeningu) zhoubných nádorů v ČR*. Online. Národní zdravotnický informační portál. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/24-programy-prevence-screeningu-zhoubnych-nadoru-v-cr>. [cit. 2024-05-25].

¹⁰ American Cancer Society. Breast Cancer. Dostupné z: <https://www.cancer.org/cancer/breast-cancer.html>

¹¹ https://www.cancer.gov/types/breast/patient/breast-treatment-pdq#_185

¹² *Nejsi na to sama: průvodce rakovinou prsu*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3070-2.

Chirurgickým zákrokem může být buď lumpektomie, kde se odstraní pouze nádor a malé množství zdravé okolního tkáně, nebo mastektomie, při které se odstraní celá prsní žláza. K volbě mastektomie dochází v případě, že je nádor příliš velký, či je nalezeno větší množství nádorů, dalším důvodem může být estetická stránka.¹³

Radioterapie je další běžnou metodou léčby, která používá vysokoenergetické záření k zabití rakovinných buněk. Tato metoda je často používána po operaci ke zničení zbývajících rakovinných buněk v prsní tkáni.¹⁴

Chemoterapie zahrnuje použití chemických látek, které zabíjejí rychle se dělící buňky, a je obvykle používána, když je rakovina rozšířená do dalších částí těla nebo existuje vysoké riziko recidivy.¹⁵

Hormonální léčba je účinná u typů nádorů, které jsou citlivé na hormony, jako je estrogen nebo progesteron. Tato léčba pomáhá zablokovat účinky těchto hormonů na rakovinné buňky a zpomalit nebo zastavit jejich růst.¹⁶

Cílená terapie se zaměřuje na specifické genetické změny v rakovinných buňkách. Léky používané v cílené terapii jsou navrženy tak, aby blokovaly růst a šíření rakovinných buněk tím, že útočí na konkrétní cíle, které jsou přítomny pouze v rakovinných buňkách.¹⁷

---

¹³ *Nejsi na to sama: průvodce rakovinou prsu*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3070-2.

¹⁴ *Co je radioterapie*. Online. Fakultní nemocnice Ostrava. 2004. Dostupné z: <https://www.fno.cz/klinika-onkologicka/co-je-radioterapie>. [cit. 2024-06-08].

¹⁵ Zdroj: Mayo Clinic. Breast cancer - Diagnosis and treatment. Dostupné z: <https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/breast-cancer/diagnosis-treatment/drc-20352475>

¹⁶ Zdroj: American Cancer Society. Breast Cancer. Dostupné z: <https://www.cancer.org/cancer/breast-cancer.html>

¹⁷ Zdroj: Mayo Clinic. Breast cancer - Diagnosis and treatment. Dostupné z: <https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/breast-cancer/diagnosis-treatment/drc-20352475>

Rekonvalescence

Rekonvalescence po rakovině prsu je komplexní proces, který zahrnuje fyzické, emocionální a sociální aspekty. Jedná se o náročný proces, který vyžaduje čas. Mnohé z žen, které spolupracovaly na tvorbě této práce, zmiňují tento čas jako vhodnou chvíli pro obnovu a znovuobjevení sebe sama.

Fyzická rekonvalescence po rakovině prsu zahrnuje několik klíčových oblastí. Jednou z nejdůležitějších je zotavení se po chirurgickém zákroku, jako je mastektomie nebo lumpektomie. Pacientky často potřebují rehabilitaci zaměřenou na obnovení pohyblivosti a síly horní části těla. Fyzikální terapie může pomoci při prevenci a léčbě lymfedému, což je otok způsobený odstraněním nebo poškozením lymfatických uzlin.¹⁸

Další důležitou součástí fyzické rekonvalescence je zvládnání vedlejších účinků chemoterapie a radioterapie, které mohou zahrnovat únavu, bolesti kloubů, neuropatii a kožní problémy. Výživa a pravidelná fyzická aktivita hrají klíčovou roli při obnově fyzické kondice. Studie ukazují, že cvičení může pomoci snížit únavu, zlepšit náladu a posílit imunitní systém.

Emocionální a psychologické zotavení je dalším kritickým aspektem rekonvalescence po rakovině prsu. Diagnóza rakoviny může způsobit úzkost, depresi a posttraumatický stresový syndrom. Podpora ze strany rodiny, přátel a profesionálních terapeutů je nezbytná pro zvládnutí těchto výzev.¹⁹

Skupinová terapie a podpůrné skupiny mohou poskytnout cennou podporu a sdílení zkušeností s ostatními, kteří prošli podobnou situací. Techniky, jako je meditace, mindfulness a relaxační cvičení, mohou pomoci zvládat stres a zlepšit celkovou pohodu.²⁰ Je důležité, aby pacientky měly přístup k psychologické péči a aby nebyly přehlíženy jejich emocionální potřeby.²¹

---

¹⁸ O způsobuje lymfém. Online. Medi - expert. Dostupné z: <https://www.medi-expert.cz/zdravi/komprese/diagnoza-terapie/lymfedem>. [cit. 2024-05-25].

¹⁹ *Nejsi na to sama: průvodce rakovinou prsu*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3070-2.

²⁰ Online. Nebyť na to sama. 2024. Dostupné z: <https://nebytnatosama.cz/aktivity/pohybove-aktivity/>. [cit. 2024-05-26].

²¹ Online. Nebyť na to sama. 2024. Dostupné z: <https://nebytnatosama.cz/aktivity/psychologicka-podpora/>. [cit. 2024-05-26].

Návrat k normálnímu životu zahrnuje také sociální a pracovní aspekty. Mnoho žen se po léčbě rakoviny prsu setkává s výzvami při návratu do práce. Flexibilní pracovní podmínky, porozumění ze strany zaměstnavatelů a přístup k pracovní rehabilitaci mohou tento přechod usnadnit. Mnoho organizací nabízí programy zaměřené na podporu návratu do práce po rakovině.²²

Sociální začlenění je také důležité pro celkovou rekonvalescenci. Účast na společenských aktivitách, koníčcích a zájmových činnostech může pomoci obnovit smysl pro normálnost a radost ze života. Komunikace s rodinou a přáteli a jejich podpora, hrají klíčovou roli při překonávání sociálních a emocionálních výzev spojených s rekonvalescencí.²³

Pravidelné lékařské kontroly během remise²⁴ a sledování zdravotního stavu, jsou nezbytné pro včasné odhalení případného návratu rakoviny nebo dalších zdravotních problémů. Zdravotníci mohou poskytnout poradenství ohledně prevence a zvládání vedlejších účinků léčby a podpory celkového zdraví. Dlouhodobé sledování zahrnuje nejen fyzické vyšetření, ale také sledování emocionální a psychické pohody.²⁵

---

²²Nejsí na to sama: průvodce rakovinou prsu. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3070-2.

²³ Online. Nebyť na to sama. 2024. Dostupné z: <https://nebytnatosama.cz/aktivity/psychologicka-podpora/>. [cit. 2024-05-26].

²⁴ Remise je stav, kdy jsou projevy nemoci potlačeny, neznamená to však že se nemoc nemůže vrátit. *BRCA geny: Co to je? Proč se testují? A co dělat, když?* Online. Národní zdravotnický informační portál. 2024. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/522>. [cit. 2024-05-26].

²⁵ Online. Nebyť na to sama. 2024. Dostupné z: <https://nebytnatosama.cz/aktivity/psychologicka-podpora/>. [cit. 2024-05-26].

Organizace zabývající se rakovinou prsu

V současné době existuje poměrně velké množství patientských a podpůrných organizací či skupin. Tyto organizace nabízejí podporu ženám bojujícím s nemocí. Pomáhají jim hledat odpovědi na otázky, které je často trápí. Skrze otevřenou náruč nabízí poradenství a podporu žen z komunity, které si prošly podobnou situací.

Významnou organizací je Aliance žen s rakovinou prsu o. p. s., která pomáhá ženám s rakovinou již od roku 2002. V současné době zaštiťuje čtyřicet patientských organizací. Mezi činnostmi organizace patří metodická pomoc dalším preventivním skupinám a onkologicky nemocným pacientům. Vytváří a koordinuje projekty v rámci prevence a léčby rakoviny prsu. V neposlední řadě slouží jako informační a edukační centrum pro veřejnost a onkologicky nemocné. Aliance žen s rakovinou prsu zastupuje české pacientky na mezinárodní úrovni a je členem koalice Europa Dona European, Cancer Patient Coalition a Think Pink Europe.²⁶

Spolek Bellis byl založen Aliancí žen s rakovinou prsu.²⁷ Pomáhá ženám v produktivním věku, které onemocněly rakovinou prsu. Poskytuje informační, psychologickou a sociální pomoc, organizuje osvětové kampaně, nabízí vzdělávací semináře a workshopy, vytváří bezpečný prostor pro sdílení zkušeností a vzájemnou podporu mezi ženami, které prošly podobným onemocněním.²⁸ Bellisky také vydaly knihu s názvem *Nejsi na to sama*. Tato kniha vznikla pro všechny ženy a jejich blízké, které postihlo toto onemocnění, zároveň je také věnována zdravým ženám, které se o riziku vzniku rakoviny prsu chtějí dozvědět včas. Na tvorbě knihy spolupracovali se spolkem Bellis také přední čeští lékaři. Kniha provádí ženu celým onemocněním od podezření na nádor po návrat do běžného života.²⁹

Spolek Amélie je založen od roku 2006 a za pomoci projektů, které vytváří, se snaží dosáhnout své vize, kdy je rakovina vnímána „jen“ jako součást života. Spolek Amélie spatřuje poslání v tom, že pomáhá lidem žít život s rakovinou. Cílí především na to, aby psychologická pomoc byla dostupná všem v České republice. Dalším cílem

---

²⁶ O *Alianci*. Online. In: Aliance žen s rakovinou prsu. Dostupné z: <https://www.breastcancer.cz/o-alianci/>. [cit. 2024-05-22].

²⁷ *Bellis – mladé ženy s rakovinou prsu*. Online. Bellis. Dostupné z: <https://www.breastcancer.cz/projekty/#projekt-bellis>. [cit. 2024-05-22].

²⁸ O *Bellis*. Online. Bellis. Dostupné z: <https://www.bellisky.cz/o-nas/>. [cit. 2024-05-22].

²⁹ *Nejsi na to sama: průvodce rakovinou prsu*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3070-2.

Amelie je zřídit alespoň jedno Centrum Amelie v každém kraji, které bude poskytovat klientům jak individuální, tak skupinové aktivity a zároveň podporovat dobrovolnictví.³⁰

Loono je organizace založená v roce 2014, která prostřednictvím svých projektů usiluje o dosažení vize, aby prevence nemocí byla přirozenou součástí života každého člověka. Loono vidí své poslání ve vzdělávání a motivaci lidí k péči o vlastní zdraví a prevenci závažných onemocnění. Organizace se zaměřuje na osvětu v oblastech, jako je prevence rakoviny, onemocnění srdce a reprodukčního zdraví. Prostřednictvím workshopů, kampaní a vzdělávacích materiálů se snaží dosáhnout, aby každý jedinec v České republice měl přístup k informacím a nástrojům potřebným k udržení svého zdraví.³¹

Již od roku 1996 pořádá Liga proti rakovině Praha každoročně sbírku Český den proti rakovině. Pro rok 2024 se tato sbírka tematicky zaměřuje na prevenci proti rakovině prsu a na screeningové programy. Samotná Liga proti rakovině Praha byla založena již v roce 1990, jejími členy jsou onkologičtí pacienti a jejich rodinní příslušníci, zdravotníci a lidé s humanitním cítěním. Snahou ligy je snížit počet úmrtí na nádorová onemocnění v České republice. Svého cíle se snaží dosáhnout pomocí podpory onkologických výzkumů, zkvalitnění výuky budoucích lékařů a modernizací onkologických pracovišť. Dále se snaží pracovat na informovanosti občanů o nádorové prevenci a pomáhají zlepšovat život samotným onkologickým pacientům a jejich rodinám.³²

---

³⁰ *Pomáháme žít život s rakovinou*. Online. In: Spolek Amelie. Dostupné z: <https://www.amelie-zs.cz/onas/spolek-amelie/>. [cit. 2024-05-22].

³¹ Loono. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.loono.cz/kdo-jsme>. [cit. 2024-05-18].

³² *Liga proti rakovině Praha*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.lpr.cz/>. [cit. 2024-05-18].

Umělci zpracovávající téma rakoviny.

V rámci své magisterské diplomové práce se zaměřím na umělce, v jejichž tvorbě se objevuje téma rakoviny prsu. Pokusím se nahlédnout na to, jak samotné téma zpracovávají a na co se umělci snaží v jejich díle poukázat. Mezi vybrané umělce jsem se také rozhodla zařadit výtvarníky, kteří pracují s odlitky těl a využívají pro svou práci porcelánovou licí hmotu.

Nejprve bych se ráda zaměřila na Nancy Fried americkou umělkyni, která se proslavila svými keramickými plastikami, jež reflektují její osobní zkušenosti s rakovinou prsu. Fried sama prodělala mastektomii a její práce často zkoumá tělesnost, ženskou identitu a trauma spojené s touto nemocí. Její tvorba je známá svou emotivní silou a hlubokým osobním vhledem, který divákům poskytuje intimní pohled na boj s rakovinou prsu. Fried popisuje svou práci jako autobiografickou, plnou hněvu a smutku, zabývá se tématem ztráty a regenerace³³.

Obrázek 1, Nancy Fried, *Smutek*, bronz

Obrázek 2, Nancy Fried, *terakota* 1945

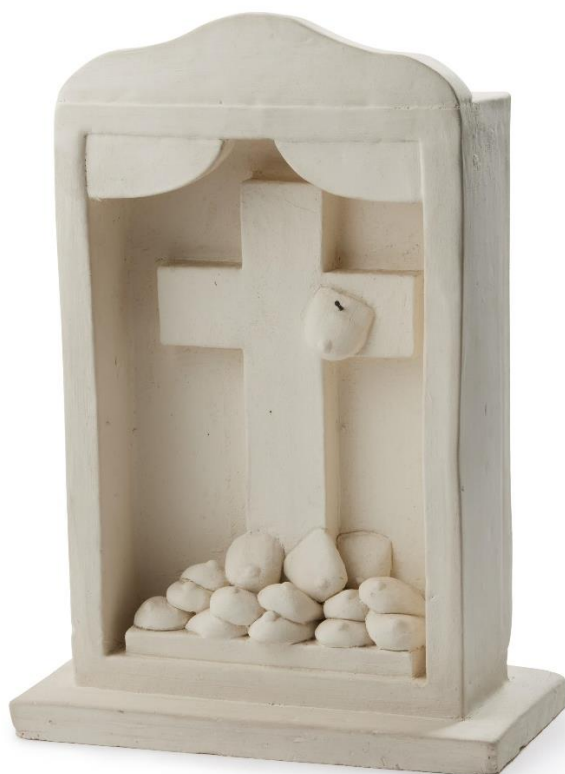
---

³³ Fried, Nancy. "Artist's Statement." *Feminist Studies* 21, no. 3 (1995): 541–52. <https://doi.org/10.2307/3178198>.

K vytvoření prvního torza došlo v roce 1986 těsně poté, co umělkyně podstoupila mastektomii. Torza zachycují bolestivý proces hojení, který autorka podstupovala. Freid svým dílem diváka otevřeně konfrontuje její bolestí a poukazuje na snahu společnosti maskovat ztrátu. Při tvorbě těchto děl používá vlastní fotografie.³⁴

Sochy torz nejsou jediným dílem, kdy se autorka zabývá ztrátou a smrtí. Na začátku devadesátých let přichází Nancy Freid o dva blízké přátele a reaguje na to tvorbou sérií mexických oltářů, které se zabírají smrtí a umíráním.³⁵

Obrázek 3, Oltář za vyhozená prsa, Nancy Freid, bílá terakota a hřebík, 1991

Obrázek 3, Oltář za vyhozená prsa, Nancy Freid, bílá terakota a hřebík, 1991

---

³⁴ <https://www.artforum.com/events/nancy-fried-220189/>

³⁵ Fried, Nancy. "Artist's Statement." *Feminist Studies* 21, no. 3 (1995): 541–52. <https://doi.org/10.2307/3178198>.

S tématem rakoviny prsu je neodmyslitelně spojena také Hannah Wilke. Americká umělkyně známá pro její průlomovou tvorbu. Tato feministická umělkyně byla nejprve odmítána kritiky kvůli její konvenční kráse. Ve své tvorbě se věnovala fotografii, performenc a plastice. Její fotografie a performenc jsou považovány za důležitou součást feministického hnutí. Wilke často používala své vlastní tělo jako nástroj k vyjádření svého umění, čímž zpochybňovala konvenční představy o ženské kráse a sexualitě. Její práce zahrnovaly aktové fotografie, ve kterých Wilke zobrazovala sebe samu v různých pozicích a situacích.³⁶ Využitím nekonvenčních materiálů, jako jsou latex a žvýkačky, vzdává hold umělcům jako je Marce Duchamp. V jejím díle se objevuje humor. Během své tvorby využívá vlastní tělo jako nástroj a objekt vizuálního vyjádření.³⁷

Obrázek 4, Hannah Wilke, selections from S.O.S. Starification Object Series, 1974

Tvorba Hanah Wilke se dramaticky proměňuje poté, co nejprve její matka a poté i umělkyně sama onemocněla na rakovinu prsu.³⁸

³⁶ Hannah Wilke. Online. The art story. 2016. Dostupné z: <https://www.theartstory.org/artist/wilke-hannah/>. [cit. 2024-05-18].

³⁷ Hannah Wilke. Online. Ronald Feldman Galleri. 2024. Dostupné z: <https://feldmangallery.com/artist-home/hannah-wilke>. [cit. 2024-05-18].

³⁸ Hanah Wilke Ronald Feldmen Fine Arts. ARTFORUM. 1994, vol. XXXII, no. 8, s. 93-94.

Obrázek 5, Portrét umělkyně s matkou Selmou Butterovou, (série *So Help Me Hannah*), 1978-81. Fotografie, 101,60 x 76,20 cm. © 2007 Donald Goddard. S laskavým svolením Ronald Feldman Fine Arts, New York.

V letech 1978 až 1987 vytváří sérii *So Help Me Hannah*. V této sérii Wilke pokračuje ve zkoumání témat ženské identity, sexuality, tělesnosti a zranitelnosti spojené s nemocí její matky³⁹. Její práce lokalizuje, jak popsala, „vnitřní rány způsobené vnějšími situacemi“.⁴⁰

---

³⁹ Wilke, Hannah., Hansen, Elisabeth Delin., Dybbøl, Kirsten., Goddard, Donald. Hannah Wilke, a Retrospective. Itálie: Nikolaj, Copenhagen Contemporary Art Center, 1998.

⁴⁰ Hannah Wilke *So Help Me Hannah* 1978. Online. JAMES FUENTES. 2020. Dostupné z: <https://www.jamesfuentes.online/the-artist-and-the-self/works/so-help-me-hannah>. [cit. 2024-05-19].

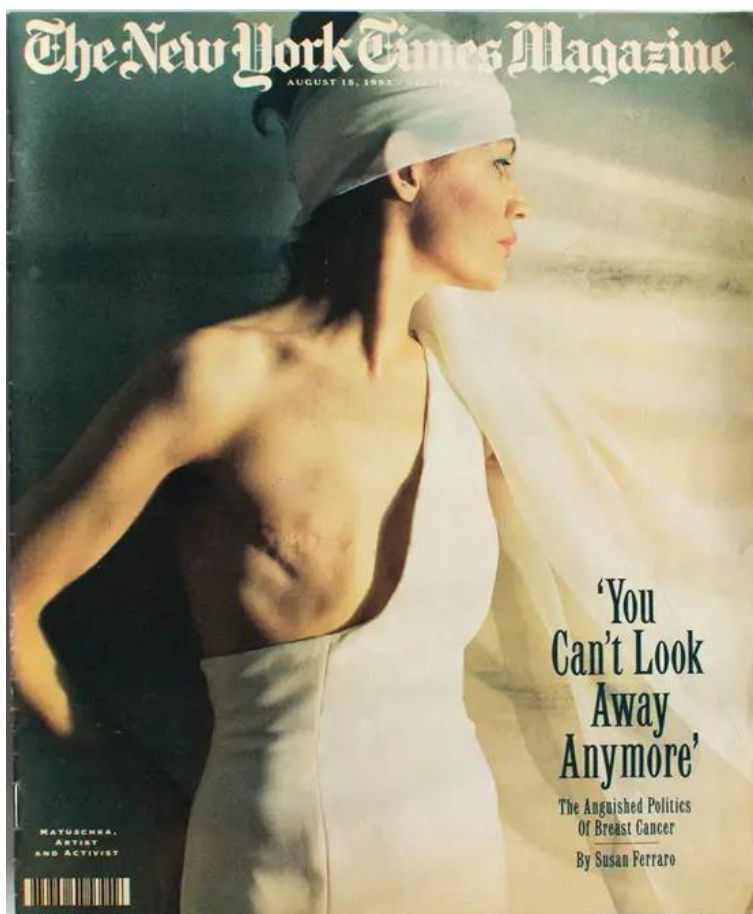
Obrázek 6, Hannah Wilke, *Intra Venus collection of images 1992-93*

Ve své poslední práci nazvané *Intra-Venus* vytvořené mezi léty 1991 až 1993 se autorka věnuje zkoumání, zda byla její úspěšnost spojena pouze s jejím vzhledem. *Intra-Venus* dokumentuje její tělo během chemoterapie.⁴¹ Tato série demonstruje Wilkein talent pro spojení jejích osobních zážitků s širšími kulturními a sociálními tématy, čímž se stává jednou z významných osobností feministického umění 20. století.

---

⁴¹ Hannah Wilke's *Naked Crusade to Subvert the Patriarchy*. Online. Artsy.net. 2019. Dostupné z: <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-hannah-wilkes-naked-crusade-subvert-patriarchy>. [cit. 2024-05-19].

Jako poslední umělkyni věnující se tématu rakoviny prsu bych zde ráda uvedla Joanne Motichka neboli Matusschku, která je Americkou umělkyní a aktivistkou. Ve své tvorbě se věnuje především fotografii. Její aktivismus se zaměřuje zejména na zdraví žen. Ve své tvorbě reflektuje vlastní zkušenosti s rakovinou prsu, jejíž diagnózu se dozvěděla ve věku třicet sedmi let, kdy také podstoupila mastektomii a následnou léčbu chemoterapií.⁴² Matuschka ve svém díle vytváří nová standard a zpochybňuje myšlení společnosti.⁴³

Obrázek 7, The cover of the Aug. 15, 1993, issue of The New York Timesne

Mezi její nejvýznamnější díla patří autoportrét, který se v roce 1993 byl použit na obálku populárního časopisu The New York Times. Na snímku můžeme vidět ženu s průsvitným šátkem na hlavě oblečenou v šatech na jedno rameno, které odhalují

---

⁴² The Times Magazine Cover That Beamed a Light on a Movement. Online. In: . 2018, s. 3. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/08/15/insider/breast-cancer-mastectomy-photo.html>. [cit. 2024-05-21].

⁴³ Activism. Online. In: Matuschka. Dostupné z: <http://matuschka.net/activism.html>. [cit. 2024-05-21].

dlouhou jizvu po mastektomii. Při pohledu na toto dílo se divák přímo střetává s jizvou, kterou doposud viděly pouze ty, které ji na sobě měly.⁴⁴

V roce 1991 se Matuschka připojuje do skupiny Women's Health Action and Mobilization, která bojovala proti protipotratovým náladám a podporovala preventivní zdravotní péči.⁴⁵ V rámci spolupráce se skupinou, vytváří plakát, s názvem volte samy sebe.⁴⁶

Obrázek 8, Matuschka, *Vote for your self*

---

⁴⁴ The Times Magazine Cover That Beamed a Light on a Movement. Online. In: . 2018, s. 3. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/08/15/insider/breast-cancer-mastectomy-photo.html>. [cit. 2024-05-21].

⁴⁵ Průvodce WHAM! (Akce a mobilizace v oblasti zdraví žen)." Průvodce po WHAM! (Ženská zdravotní akce a mobilizace) Záznamy TAM.162, NYU; Tamiment Library a Robert F. Wagner Labor Archive, září 2010, http://dlib.nyu.edu/findingaids/html/tamwag/tam_162/bioghist.html Přístup 2. října 2017.

⁴⁶ Activism. Online. In: Matuschka. Dostupné z: <http://matuschka.net/activism.html>. [cit. 2024-05-21].

Během své práce jsem se rozhodla zaměřit také na umělce, kteří pracují s odlitky těl. Mezi tyto umělce patří i významným britský současným umělcem Marc Quinn narozen v letech 1964. Quinn se dostal do povědomí veřejnosti na začátku 90. let. Spolu s několika svými vrstevníky znovu definoval, co znamená tvořit a vnímat současné umění. Quinnova díla zkoumají podstatu lidské existence ve světě – zahrnují vztah mezi člověkem a přírodou, způsoby, jakými lidská touha ovlivňuje naše vnímání, a otázky týkající se identity a krásy a jejich neustálé přetváření. Quinn také svými díly odráží současnou společenskou historii. Jeho tvorba často navazuje na umělecké dějiny, čerpajíc inspiraci od moderních mistrů až po starověké umění.⁴⁷

V roce 1991 vytváří Quinn vlastní bustu s názvem *Self*. Dílo je vytvořeno z umělcovy krve a je uchováváno v mrazicím boxu. Sám Quinn toto dílo označuje za zamrzlý okamžik života.⁴⁸ Tímto dílem se snaží autor také poukázat na důležitost infrastruktury, neboť jediné, co drží sochu pohromadě, je elektrická energie, díky které funguje chladicí box.⁴⁹

Obrázek 9, Marc Quinn, *Self*

---

⁴⁷ *Biography*. Online. Marc Quinn. Dostupné z: <http://marcquinn.com/read/biography>. [cit. 2024-05-26].

⁴⁸ *Marc Quinn ("Self")*. Online. 444. Dostupné z: <https://www.npg.org.uk/collections/search/portrait/mw138260/Marc-Quinn-Self>. [cit. 2024-05-26].

⁴⁹ *Biography*. Online. Marc Quinn. Dostupné z: <http://marcquinn.com/read/biography>. [cit. 2024-05-26].

V rámci své tvorby vytvořil Marc Quinn sérii sedmi soch odlitých z olova s názvem *Emocionální detox*. Sochy jsou vyrobeny z dolitků částí umělceva těla. Na sochách vidíme určité deformace, které odkazují na trýznivé okamžiky v umělcově životě. Quinn si pro své dílo vybral olovo a poukazuje tak na toxicitu života. Do čtvercových otvorů uvnitř soch se vkládá svíčka. Díky tomu se sochy zdají posvátné a vytváří tak jakýsi relikviář.⁵⁰

Obrázek 10, Maec Quni, *Emotional detox*

---

⁵⁰ *Artworks Emotional Detox 1994—2022*. Online. Marc Quinn. Dostupné z: <http://marcquinn.com/artworks/emotional-detox>. [cit. 2024-05-26].

Posledním umělcem, kterého jsem se rozhodla zařadit do mé magisterské diplomové práce je Ach Xian. Ve své tvorbě se Ach Xian zaměřuje především na tvorbu bust. Ke své práci využívá zajímavou škálu materiálů jako jsou porcelán, pryskyřice, latex, beton a bronz.⁵¹ Na začátku své kariéry se Ach Xian věnuje malbě aktů později se jeho zaměření formuje a jeho pozornost začne upírat na zobrazování lidské podoby pomocí sochy.⁵² Jeho přechod k figurální tvorbě byl výrazně ovlivněn dramatickými událostmi, ke kterým došlo v roce 1989 na Náměstí nebeského klidu, kdy došlo k násilnému potlačení začínající demonstrace. Ach Xian emigroval z Číny do politického azylu v Austrálii kde, v roce 1993 navštěvuje výstavu Mao Goes Pop v Muzeu současného umění v Sydney.⁵³ Ve své tvorbě se tradiční techniky čínské malby jako jsou bohaté kolorování typická barevnost a kombinace barev jako jsou modrá spolu s bílou a jako jsou modrá s hyperrealistickým zobrazováním.⁵⁴

Obrázek 11, Ach Xian, China

---

⁵¹ Porcelain Busts Imprinted with Chinese Decorative Designs by Ah Xian. Online. In: Colossal. Dostupné z: <https://www.thisiscolossal.com/2014/07/porcelain-busts-imprinted-with-chinese-decorative-designs-by-ah-xian/>. [cit. 2024-05-21].

⁵² Ach Xian. Online. In: MCA. Dostupné z: <https://www.mca.com.au/collection/artists/ah-xian/>. [cit. 2024-05-21].

⁵³ Ah Xian. Online. ARTIST PROFILE. Dostupné z: <https://artistprofile.com.au/ah-xian/>. [cit. 2024-05-22].

⁵⁴ Ah Xian. Online. In: National Gallery of Australia. Dostupné z: <https://nga.gov.au/on-demand/ah-xian/>. [cit. 2024-05-22].

Porcelánová busta s názvem China, China je osmdesátou první bustou ze série China. Na této bustě je zobrazená kobaltově modrá krajina, vycházející z tradičního čínského porcelánu. Každá z Ach Xianových soch je odlitá podle živého modelu.⁵⁵

"Vždy jsem byl ohromen tvarem lidského těla a tím, jak po tisíce let tvořilo středobod umění."⁵⁶

Během své práce používá jako modely pro formy na busty svou rodinu a obyčejné lidi. Tímto způsobem Ach Xian demokratizuje formát busty, který byl tradičně vyhrazen pro portréty politických vůdců a významných osobností. Každá busta je jedinečná, a přesto anonymní, představující tvář v davu.⁵⁷

Obrázek 12, Ach Xian, China

---

⁵⁵ Ach Xian Čína, Čína - Busta 81, 2004. Online. In: Museum of Contemporary Art Austria. Dostupné z: <https://www.mca.com.au/collection/artworks/2008.21/>. [cit. 2024-05-22].

⁵⁶ Ah Xian. Online. ARTIST PROFILE. Dostupné z: <https://artistprofile.com.au/ah-xian/>. [cit. 2024-05-22].

⁵⁷ Ach Xian Čína, Čína - Busta 81, 2004. Online. In: Museum of Contemporary Art Austria. Dostupné z: <https://www.mca.com.au/collection/artworks/2008.21/>. [cit. 2024-05-22].

Rakovina prsu v umění starých mistrů

S jistotou můžeme říct, že rakovina prsu jako taková nepatřila mezi témata, která by staří mistři cíleně zobrazovali. Umění starých mistrů se zaměřovalo především na náboženské, mytologické a historické motivy, portréty významných osobností a ideály krásy.⁵⁸

V současné době se mezi lékaři stala velkým objektem zájmů socha Noc Michelangela Buonarotti, která je umístěna na hrobce Giuliana de' Medici v Nové sakristii (Florence, San Lorenzo).⁵⁹

Obrázek 13, Michelangelo Buonarotti, Noc, Mramor

---

⁵⁸ GOMBRICH, E. H. *Příběh umění*. Vyd. v češ. 2. (rev.), v Mladé frontě a Argu 1. Praha: Argo, [1997]. ISBN 80-7203-143-0.

⁵⁹ Cancer in Michelangelo's 'Night'? The Use and Misuse of Retroactive Medical Diagnoses. Online. In: The Courtauld. Dostupné z: <https://courtauld.ac.uk/whats-on/cancer-michelangelos-night-use-misuse-retroactive-medical-diagnoses/>. [cit. 2024-05-21].

Příkladem mohou být lékaři J. J. Shark a J. K. Nelson, kteří ve své práci s názvem „The Breasts of “Night”: Michelangelo as Oncologist, důkladně zkoumají toto Michelangelovo dílo. Při svém zkoumání dochází k závěru, že levé prso Noci vykazuje známky rakoviny prsu. Dle Sharka a Nelsona je vidět výrazné vyklenutí na prsu směrem k bradavce, spolu s oteklou bradavkou a okolní oblastí. Také je patrné, že kůže vedle bradavky je stažená. Tyto příznaky naznačují, že se nádor nachází blízko bradavky a může ovlivňovat buď samotnou bradavku, nebo lymfatické cévy pod ní, což způsobuje napětí a stažení kůže na druhé straně.⁶⁰ Tak jako nalezneme spoustu podporovatelů této teorie, setkáme se také s jejími oponenty. John Lanon se ve své práci *The question of breast cancer in Michelangelo's "Night"* na tuto sochu také důkladně zaměřil. Při svém zkoumání se však věnuje i dalším dvěma sochám, které společně s Nocí tvoří hrobku. Lanon spatřuje výrazné odchylky v poprsí, jenž mohou ukazovat na rakovinu prsu u všech tří soch. Dochází díky těmto poznatkům k závěru, že spíš než o zobrazení rakoviny prsu, se jedná o chybovost materiálu.⁶¹ Tímto svým tvrzením se přidává na stranu k historikům dějin umění, kteří teorii rakoviny prsu u Michelangelových soch také odmítají.⁶²

---

⁶⁰ . J. J. Stark and J. K. Nelson, "The Breasts of 'Night': Michelangelo as Oncologist," *New England Journal of Medicine* 343, no. 21 (2000): 1577

⁶¹ Landor, John. "THE QUESTION OF BREAST CANCER IN MICHELANGELO'S 'NIGHT.'" *Source: Notes in the History of Art*, vol. 25, no. 4, 2006, pp. 27–29. *JSTOR*, <http://www.jstor.org/stable/23207916>. Accessed 21 May 2024.

⁶² Cancer in Michelangelo's 'Night'? The Use and Misuse of Retroactive Medical Diagnoses. Online. In: *The Courtauld*. Dostupné z: <https://courtauld.ac.uk/whats-on/cancer-michelangelos-night-use-misuse-retroactive-medical-diagnoses/>. [cit. 2024-05-21].

Disability studies

V průběhu mého studia na univerzitě jsem se v rámci předmětu didaktika výtvarné výchovy setkala s tématem disability. Při hledání informací o Nancy Fried jsem narazila na výstavu s názvem „Re/Formations: Disability, Women, and Sculpture“ na níž měla Nancy Fried své sochy.

„Re/Formations“ byla první výstavou, která mezi sebou propojuje identitu hendikepu a ženskou identitou. Na výstavě prezentovalo své sochy pět umělkyně, z nichž čtyři mají zdravotní postižení. Tyto sochy zkoumají postižení ne jako duševní či fyzickou nedostatečnost omezující malou část populace, ale jako široce rozšířenou kulturní identitu, podobně jako je tomu u rasy nebo sexuální orientace. Tato umělecká díla nejsou terapií ani rehabilitací. Představují umění vycházející z kultury postižených, které je zároveň aktivistické a esteticky inovativní.⁶³ Tato výstava podnítila diskusi o týkající se crip teorie,⁶⁴ estetiky postižení a přítomnosti postižení v moderním a současném umění.⁶⁵

Disability studies je poměrně nový vědní obor, který vzniká v osmdesátých letech minulého století. Vznik disability studies je spojen s hnutím Independent Living (Nezávislý život) fungujícím v 60. a 70. letech minulého století v USA a ve Velké Británii.⁶⁶

Disability studies se zabývá širokým spektrem témat spojených se zdravotním postižením. Hlavním cílem tohoto oboru je přehodnotit a redefinovat postižení, nikoli pouze jako lékařskou či individuální záležitost, ale jako sociální konstrukt. Tento přístup poukazuje na to, že mnoho problémů, kterým čelí lidé se zdravotním postižením, pramení z bariér vytvořených společnostmi.⁶⁷ Disability studies také zkoumá, jak bylo postižení lidí vnímáno v dřívějších dobách. Dokumentuje zacházení s lidmi

---

⁶³ *Umění, estetika a přístup pro osoby se zdravotním postižením: Vytváření výstav v prostředí liberálního umění.* Online. Disability Studies Quarterly. Dostupné z: <https://dsq-sds.org/index.php/dsq/article/view/3288/3530>. [cit. 2024-05-26].

⁶⁴ V knize "Crip Theory" z roku 2006 označuje Robert McRuer umění za klíčový prostředek pro vyjádření crip identity. Považuje umění za potenciální nástroj pro "crip coming out", protože umožňuje jednotlivcům se poprvé sebevyjádřit a veřejně se prezentovat jako osoby se zdravotním postižením. MCRUER, Robert. *CRIP THEORY*. New York University Press, 2006. ISBN 9780814757130.

⁶⁵ *Sculpture Talk IV – RE/FORMATIONS: Disability, Women, and Sculpture.* Online. Galleri Box. Dostupné z: <https://galleribox.se/en/2016/sculpture-talk-iv-reformations-disability-women-and-sculpture/>. [cit. 2024-05-26].

⁶⁶ KRHUTOVÁ, Lenka. *Úvod do disability studies*. 2. Ostrava, 2013. ISBN 978-80-7464-288-3.

⁶⁷ DAVIS, Lennard J. *Enforcing Normalcy: Disability, Deafness, and the Body*. Verso Books, 1995. ISBN 1859840078.

s postižením v průběhu různých historických období a kulturách. Tento přístup umožňuje lepší porozumění tomu, jak se postoje k postižení vyvíjely a jak různé společnosti podporovaly nebo diskriminovaly osoby se zdravotním postižením.⁶⁸ Disability studies jako akademický obor má zásadní význam pro zlepšení porozumění postižení a pro podporu sociální spravedlnosti. Tento obor nejen přispívá k vědeckému výzkumu, ale také k praktickým změnám poznání v politice a praxi. Podpora inkluze a rovnosti pro osoby se zdravotním postižením je základním cílem studií postižení, které usilují o vytvoření společnosti, kde jsou všichni lidé plně začleněni.⁶⁹

---

⁶⁸ KUDLICK, Catherine J. Disability History: Why We Need Another „Other“, *The American Historical Review*, svazek 108, vydání 3, červen 2003, strany 763–793, <https://doi.org/10.1086/ahr/108.3.763>

⁶⁹ SHAKESPEARE, Tom. *Disability Rights and Wrongs Revisited*. 2. Routledge, 2014. ISBN 9780415527613.

Praktická část práce

V rámci praktické části mé diplomové práce jsem se rozhodlo zpracovávat téma rakoviny prsu. Toto téma plánuji zpracovávat pomocí tvorby odlítků hrudníků žen, které prodělaly rakovinu prsu. Některé z žen, které jsou součástí mé práce, prodělaly mastektomii prsu, některé jednostrannou, jiné obou stranou. V rámci tvorby mých plastik zachycuji také ženy, jež po mastektomii podstoupily plastiku prsu. Na začátku mé práce byla myšlenka rozšířit téma rakoviny prsu a prevence mezi co největší množství mladých žen. Domnívám se totiž, že téma prevence je stále na poměrně nízké úrovni. Tato má domněnka se mi následně potvrdila při rozhovorech s ženami, spolupracujícími se mnou na tvorbě odlítků.

Velkou inspirací pro mou práci mi byl instagramový příspěvek, již dříve zmíněné organizace Loono. V tomto instagramovém příspěvku byla fotografie Anny Marie Jírové na pooperačním oddělení. Na fotografii je zachycena poté co podstoupila oboustrannou mastektomii prsu. Pro tento zákrok se rozhodla poté, co se dozvěděla diagnózu BRCA2 kdy jí hrozilo pětadesát procentní riziko rakoviny prsu. Tento příspěvek ve mně rezonoval ještě dlouhou dobu poté, co jsem jej zhlédla. Zaujala mě obrovská odvaha tak mladé ženy, a to hned ve dvou směrech. Prvním bylo, že se Anna Marie tuto operaci rozhodla podstoupit a tou druhou pak to, že se rozhodla svůj příběh sdílet veřejně na sociálních sítích a rozšířit tak povědomí o této mutaci a také o tom, že rakovinu prsu není pouze nemocí starších žen.

Materiál

Na začátku tvorby mé praktické části práce jsem měla naprosto jasnou představu o způsobu zpracování tématu. Věděla jsem, že se budu zaměřovat na tvorbu hrudníků žen, které prodělávají nebo prodělaly rakovinu prsu. Největší výzvou pro mě bylo nalezení vhodného materiálu pro tvorbu hrudníku. Již dříve jsem pracovala s odlitky ze sádry a realisticky jsem tak zachycovala ruce členů mé rodiny. Pro tuto práci mi však sádra nepřišla jako vhodný materiál. Hledala jsem něco, co poukáže na křehkost a jemnost žen, které prodělaly tuto nemoc, ale také jsem se snažila nalézt materiál, který dokáže odrazit sílu a odvahu těchto žen. Vyzkoušela jsem epoxydovou pryskyřici, kašírování, již zmíněnou sádro, nakonec jsem došla k závěru, že pro tento druh práce se nejlépe hodí porcelán. Cílem mé práce je dosáhnout co nejrealističtějšího odlitku hrudníku. Proto jsem se rozhodla na tvorbu forem použít hmotu s názvem Elastic Cromo.

Porcelán

Porcelán je jedním z nejznámějších a nejvíce ceněných keramických materiálů. Jeho výroba a využití mají dlouhou a bohatou historii, která sahá několik tisíc let do minulosti. Tato práce se zaměřuje na historii porcelánu, umělce, kteří s ním pracují, jeho složení a způsob získávání, vlastnosti a způsob výpalu.

Historie porcelánu začíná v Číně během dynastie Chan (206 př. n. l. – 220 n. l.) kdy dochází k výrobě prvního takzvaného seladonovského porcelánu⁷⁰ jenž má šedavě zelený nádech.⁷¹ Během vlády dynastie Tang (618–907 n. l.), byly vyrobeny první předměty, které se podobají dnešnímu porcelánu. Skutečný porcelán však vznikl až během dynastie Yuan (1271–1368 n. l.).⁷² V Evropě byl porcelán dlouho považován za tajemný a velmi cenný materiál dovážený z Číny. Evropská výroba porcelánu začala v roce 1708 v Německu v Míšeňu díky práci chemika Johanna Friedricha Böttgera a fyzika Ehrenfrieda Walthera von Tschirnhaus.⁷³

---

⁷⁰ Evropské pojmenování Seladonový porcelán patrně pochází z románu L' Aster a je pojmenován podle pastýře Céladona. Barva porcelánu je způsobena přidáním oxidu chromičitého do glazury. CHLÁDEK, Jiří. Porcelán. In: . S. 122. ISBN 80-7211-078-0.

⁷¹ CHLÁDEK, Jiří. Porcelán. In: . S. 13. ISBN 80-7211-078-0.

⁷² CHLÁDEK, Jiří. Porcelán. In: . S. 14 - 15. ISBN 80-7211-078-0.

⁷³ Muzeum porcelánu Míšeň. Online. Museum Euroregion Elbe/Labe. Dostupné z: <https://www.museum-euroregion-elbe->

Porcelán se stal oblíbeným materiálem mezi umělci po celém světě. Mezi známé umělce, kteří s porcelánem pracovali, patří Pablo Picasso⁷⁴, který během své kariéry vytvářel unikátní keramická díla. Dalším významným umělcem je Ai Weiwei, čínský konceptuální umělec, který často používá porcelán k vyjádření politických a sociálních témat.⁷⁵ Ah Xian, australsko-čínský umělec, je známý svými realistickými bustami, které kombinují tradiční čínský porcelán s moderním sochařstvím.⁷⁶

Porcelán je složen převážně z kaolinu,⁷⁷ křemene a živce. Kaolin je základní surovinou, která porcelánu dodává jeho charakteristickou bělost a plasticitu. Křemen a živec zajišťují pevnost a průsvitnost materiálu. Získávání těchto surovin probíhá těžbou, následně jsou pomleté na jemný prášek a smíchány ve správném poměru.⁷⁸

Porcelán je známý pro své jedinečné vlastnosti. Má vysokou mechanickou pevnost a tvrdost, je odolný vůči chemikáliím a tepelným šokům, a také má velmi nízkou propustnost vody. Díky těmto vlastnostem je porcelán ideální pro výrobu nádobí, ozdobných předmětů a technických aplikací.⁷⁹

Výpal je klíčovým krokem v procesu výroby porcelánu. Probíhá ve dvou fázích. První fáze, nazývaná biskvitový výpal, probíhá při teplotě kolem 1000–1100 °C a zajišťuje pevnost výrobku. Druhá fáze, zvaná glazurový výpal, probíhá při vyšší teplotě kolem 1200–1400 °C. Během této fáze se glazura roztaví a vytvoří hladký, lesklý povrch. Výpal při těchto vysokých teplotách dodává porcelánu jeho konečné mechanické a estetické vlastnosti.⁸⁰

---

labe.eu/cs/museum/Muzeum+porcel%C3%A1nu+M%C3%AD%C5%A1e%C5%88/70/70. [cit. 2024-05-26].

⁷⁴ Picasso-Kanne "Galionsfigur", Madoura. Online. In: Kunst-Auktionshaus WENDL. Dostupné z: <https://www.auktionshauswendl.de/tcms/auktionen/archiv/uebersicht/detail?obj=9468&cHash=f6692c51c40f5a76d92582bd35687a9f>. [cit. 2024-05-22].

⁷⁵ JSEM SVŮJ VLASTNÍ READY MADE. Online. In: ART ANTIQUEST. 2009. Dostupné z: <https://www.artantiques.cz/jsem-svuj-vlastni-ready-made>. [cit. 2024-05-22].

⁷⁶ Ah Xian. Online. ARTIST PROFILE. Dostupné z: <https://artistprofile.com.au/ah-xian/>. [cit. 2024-05-22].

⁷⁷ J. Chládek rozděluje kaolin na surový a plavený. U surového kaolinu se jedná o horninu obsahující využitelné množství jílových materiálů s převahou kaolinu. Plavený kaolin je poté produkt vzniklý úpravou surového kaolinu, kdy maximální velikost obsažených částic činí 0.02 milimetrů. CHLÁDEK, Jiří. Porcelán. In: . S. 114. ISBN 80-7211-078-0.

⁷⁸ Měřínský, Z., Doležalová, K., Klápště, J. (2016). Workshopy ke středověké a novověké keramice: Panská Lhota 2015. Česko: Masarykova univerzita.

⁷⁹ Měřínský, Z., Doležalová, K., Klápště, J. (2016). Workshopy ke středověké a novověké keramice: Panská Lhota 2015. Česko: Masarykova univerzita.

⁸⁰ Chládek, J., Klasika porcelánu Čína a Evropa, 1. vyd, Praha: Mirror, 2007. 172 s. ISBN: 978-80-239-9872-6.

Porcelán je fascinující materiál s bohatou historií a širokým spektrem využití. Od svého objevu v Číně až po současné umělecké a technické aplikace prošel dlouhým vývojem. Díky svým výjimečným vlastnostem a estetickým kvalitám, zůstává nadále ceněným materiálem nejen v uměleckých kruzích, ale i v běžném životě.

Elastick Cromo

Na tvorbu forem jsem se rozhodla použít hmotu s názvem Elastik Cromo. Jedná se alginátovou hmotu,⁸¹ nejčastěji používanou v oblasti ortodontie na tvorbu otisků zubů pro tvorbu rovnátek či otisků dásní na tvorbu zubních náhrad. Mezi vlastnosti hmoty Elastic Cromo patří barevná indikace, která vám napomáhá při tvorbě formy dodržet čas pro tvorbu otisku. Mezi další vlastnosti patří přesná reprodukce detailu, vytvořenou formu je možné využívat sto dvacet hodin od jejího vytvoření a díky pevnosti vytvořené formy je možné formu použít opakovaně. Hmotu jsem vybírala také pro to, že je zdravotně zcela nezávadná. Elastic Cromo se prodává v sypkém stavu v balení po čtyřiapadesáti gramech.⁸²

---

⁸¹ Alginát sodný je extrakt z buněčných stěn hnědých mořských řas. Jde o formu sodné soli kyseliny alginové. Využívá se v potravinářském průmyslu. In: *ALGINÁT SODNÝ*. Online. Brain Market. Dostupné z: <https://www.brainpedia.cz/alginat-sodny>. [cit. 2024-05-27].

⁸² *Elastic Cromo*. Online. Med Plus. Dostupné z: <https://www.medplus.cz/elastic-cromo-450-g/>. [cit. 2024-05-27].

Zajišťování modelů

Jak jsem již blíže specifikovala, pro tvorbu mé práce jsem použila porcelánovou licí hmotu a alginátovou hmotu Elastik kormo. Na začátku bylo důležité najít modely - ženy, jenž prodělaly rakovinu prsu a budou ochotné se mnou na tvorbě mé práce spolupracovat. Rozhodla jsem se pro hledání modelů použít sociální sítě. Nejprve jsem našla na facebooku soukromou skupinu s názvem Rakovina prsu, do které jsem byla po udání důvodu, proč do ní chci vstoupit, srdečně přijata. Skupina slouží pro vzájemnou podporu žen s rakovinou prsu. Často je to první místo, kam se ženy obrací po zjištění své diagnózy, zjišťují zde, co je čeká, sdílí své zkušenosti nebo hledají slova opory. Během prvních pár týdnů jsem byla tichým pozorovatelem skupiny a častokrát jsem se zarmouceným srdcem četla nové příspěvky. Následně jsem do skupiny přidala zprávu s dotazem, zda by některá z žen byla ochotná se mnou spolupracovat. Díky tomu jsem se spojila s Veronikou, Ditou, Ivou a Veronikou. Dále jsem oslovovala ženy přes Instagram, kdy jsem vyhledávala ženy pomocí zmínek, které ke svým příspěvkům dávají. Díky tomu se mi povedlo spojit se Štěpánkou, Kamilou a Klárou. Pro oslovení žen ve Facebookové skupině jsem použila tuto zprávu:

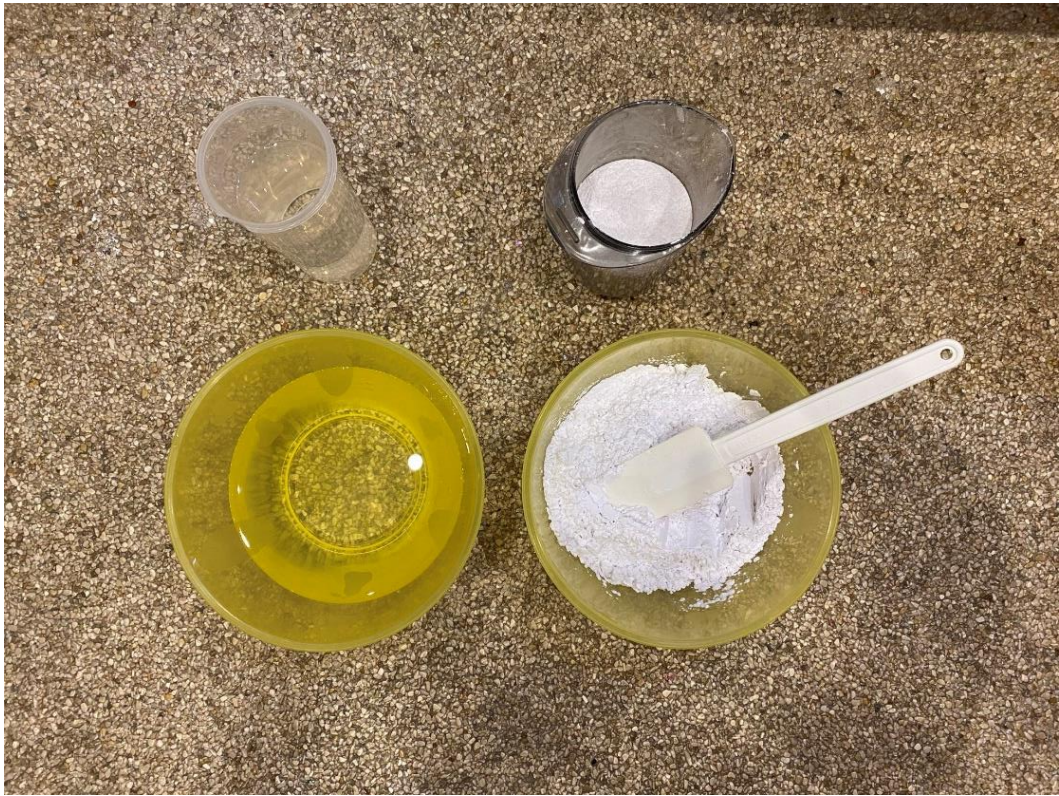
Dobrý den, moc Vás všechny zdravím. Píši diplomovou práci na téma „Křehkost“ zabývající se rakovinou prsu v umění. Ráda bych rozšířila povědomí o této nemoci mezi studenty. Domnívám se, že prevence je stále na nízké úrovni. Vím, že je to citlivé téma, ale ráda bych se zeptala, zda by některá z Vás byla ochotná spolupracovat se mnou při tvorbě odlitků hrudníku po rakovině prsu. Bezpečnost, zdravotně nezávadný materiál, anonymita a Vaše pohodlí je samozřejmostí. Budu moc ráda, když mě budete kontaktovat do zpráv, nebo do komentářů. Přeji Vám hodně sil při léčbě.

Následovala komunikace přes sociální sítě a v případě, že se oslovené ženy rozhodly se mnou spolupracovat, domluvily jsme si první schůzku. Během schůzky jsme se seznámily a já mělo možnost ženám blíže nastínit následující postup práce. Všechny schůzky byly velmi otevřené a rozhovory byly velmi přínosné pro mou tvorbu. Většina žen se rozhodla nevystupovat anonymně, proto jsme se rozhodly vytvořit malé medailonky ke každému odlitku.

Postup tvorby odlitků

Jak jsem již zmínila výše v textu, pro tvorbu odlitků hrudníku jsem se rozhodla použít porcelánovou licí hmotu a směs Elastic Cromo. Před finální tvorbou otisků na modelech bylo nutné vytvořit několik zkušebních verzí. Tyto zkoušky jsem vytvářela pomocí odlitků vlastního hrudníku. Během zkoušek jsem se snažila docílit ideální tloušťky střepe, která je ovlivněna sáním hmoty Elastic Cromo a usazováním porcelánové hmoty na povrch formy. Jako nejlepší doba na sedimentaci porcelánové licí hmoty se mi nakonec osvědčily tři hodiny. Následné schnutí porcelánu ve formě je pak zhruba sedmdesát dva hodin. Doba schnutí porcelánu společně s formou je závislá na teplotě a vlhkosti v místnosti. Pro dosažení co nejlepšího vzhledu je naprosto zásadní vyjmout odlitek z formy až po jeho úplném zaschnutí.

Tvorba formy na odlévání probíhá velmi rychle. Nejprve je potřeba vytvořit hmotu, toho docílíme díky smíchání Elastic Cromo a vody v poměru jedna ku jedné. Pomocí špachtle pak v míse vytvořím hmotu jasně fialové barvy. Přípravek je nutné ve vodě důkladně rozmíchat, čímž dosáhneme hladké konzistence bez hrudek. Jakmile hmota zrůžoví, poznáme, že je na čase začít nanášet hmotu na tělo. Během dvou minut od nanesení hmota zbledá, což značí, že je forma hotová.

Obrázek 14, Příprava materiálu na tvorbu hmoty

Obrázek 15, Dokumentace postupu tvorby formy

Po sejmutí formy je důležité formu zpevnit a dodělat okraje, které vytvoří pevné hrany pro následné lití porcelánové hmoty. Nejlépe se mi na tvorbu hran osvědčil silikonový tmel, který na formě velmi dobře drží.

Obrázek 16, Sejmutá forma s vytvořenými okraji

Po zaschnutí hran a zpevnění formy je forma připravená na odlévání. Do takto připravené formy pomocí naběračky pomalu nalévám porcelánovou licí hmotu. Před samotným naléváním je velmi důležité hmotu důkladně rozmíchat. Během míchání dbám na to, abych v hmotě nevytvářela vzduchové bublinky. Po nalití porcelánové licí hmoty do formy, se musí porcelán usadit, což trvá zhruba tři hodiny. Následně pomocí injekční stříkačky o velikosti sto padesát ml vytahuji zbylou porcelánovou hmotu pryč z formy.

Obrázek 17, Sedimentace porcelánové hmoty

Obrázek 18, Odebírání porcelánové hmoty

Schnutí formy s vzniklým odlitkem trvá v závislosti na okolní teplotě a vlhkosti zhruba sedmdesát dva hodin. Po uplynutí této doby je možné vzniklý odlitek vyjmout z formy. Před samotným výpalem, který má 1150 °c je potřeba, aby odlitky pořádně proschly.

Obrázek 19, Postupné vytahování odlitku z formy

Obrázek 20, Postupné vytahování odlitku z formy

Odlitky

Obrázek 21, Dita

Obrázek 22, Kamila

Obrázek 23, Veronika H.

Obrázek 24, Veronika T.

Obrázek 25, Klára

Medailonky žen, spolu s výsledkem práce

Na tvorbě odliktů se podílela Veronika, Ivana, Dita, Klára, Veronika a Kamila součástí práce měla být i Štěpánka, která se kvůli zdravotním komplikacím nakonec nemohla zúčastnit.

Dita

Jméno: Dita Stejskalová

Jaký byl tvůj život před zjištěním diagnózy a kolik ti bylo let, když ses ji dozvěděla? (v jaké životní fázi tě nemoc zasáhla)

Bylo mi 47 let. Mám 3 děti, ty však už začínaly opouštět rodinné hnízdo. Ale rok před zjištěním diagnózy jsem prožívala hodně strastiplné období plné stresu a strachu kvůli nejstaršímu synovi a jeho pádu téměř na dno společnosti. V tomto období jsme zrovna stavěli rodinný domek na venkově a manžel neměl čas ani sílu tyto problémy řešit. Zůstalo to na mě. Myslím si, že dlouhodobý stres je jedním ze spouštěčů rakoviny.

Kdy / jak si došla k podezření, že něco není v pořádku?

Našla jsem si bulku, ale jelikož nerostla, tak trvalo pár měsíců, než jsem to začala řešit. Teď si za to nadávám.

Jaký typ rakoviny prsu ti byl diagnostikován a jaký jsi podstoupila způsob léčby?

Typ rakoviny byl téměř ze 100 % hormonální. První byla operce (ablace prsu), následovala chemoterapie na půl roku, pak ozařování a na 10 let hormonální léčba.

Jak jsi se cítila, když ses dozvěděla o své diagnóze?

Strašně. Byla se mnou kamarádka, ta si zapamatovala, co mi lékař říkal, protože já v té chvíli měla mozek vypnutý. Napadlo mě, kolik toho mám ještě před sebou, jestli uvidím svatbu svých dětí, vnoučata.... V té době jsem si myslela, že rakovina = smrt. Dnes už vím, že to tak není. Zjistila jsem, kolik žen tímto prošlo a jsou v pořádku.

Co pro tebe bylo během léčby největší výzvou?

Týden před oznámením diagnózy odjela dcera studovat do USA. Nechtěla jsem, aby se to dozvěděla, takže toto pro mě byla jedna z výzev. Pořídit si stejnou paruku jako byly moje vlasy, při videohovoru být pozitivní a tvářit se, jakože se nic neděje.

Je něco, co ti pomáhalo v průběhu léčby? (Něco, co tě drželo / drží nad vodou)

Mně strašně moc pomáhala blízká přítelkyně, vozila mě na chemo, vařila celé rodině, povzbuzovala mě. Nenechala mě se utápět ve strachu, vozila mě na výlety, vymýšlela zábavu. Nikdy ji za to nebudu moct dostatečně poděkovat. Plánovaly jsme cestování po světě a vymýšlely plány do budoucna.

Všechny jsem poprosila, ať se ke mně chovají jako ke zdravému člověku a všichni to respektovali. To mi taky pomohlo.

Psychicky jsem však na tom nebyla úplně nejlíp, takže jsem navštěvovala psychologa a začala užívat antidepresiva.

Jak se změnil tvůj život po prodělání rakoviny a jaký byl tvůj návrat k běžnému životu.

Základní věc, kterou jsem změnila, je ta, že jsem se naučila říkat NE. Věci, které jsem nedělala s radostí, jsem se zbavila. Vzala jsem si pejska z útulku, to byl můj sen už dlouho. Začala jsem cestovat jak po Česku, tak do destinací, které mě dřív ani nenapadlo, že někdy navštívím. Člověk má pořád v podvědomí, že se rakovina může vrátit a asi proto si teď užívám....

Začala jsem hrát s ochotníky divadlo. To mě taky v životě nenapadlo, že jednou skončím na prknech, které znamenají svět ☺ Tam jsem si našla skvělé přátele.

Do zaměstnání jsem se vrátila, ale zatím jen na zkrácený úvazek. Následky léčby odeznívají hodně, hodně dlouho.

Je něco na co bys ráda sdělila ostatním?

Začněte se víc věnovat sobě a svým snům.

Veronika T.

Jméno: Veronika Āoupalíková

Jaký byl tvůj život před zjištěním diagnózy a kolik ti bylo let, když ses ji dozvěděla? (v jaké životní fázi tě nemoc zasáhla)

Byla jsem úplně normální žena, manželka, máma dvou dcer. Zrovna jsme si koupili dům a těšili se na životní změnu. Bylo mi 32 let, když jsem onemocněla.

Kdy / jak si došla k podezření, že něco není v pořádku?

Při sprchování jsem si nahmatala bulku v prsu, myslela jsem si, že jde o banalitu.

Jaký typ rakoviny prsu ti byl diagnostikován a jaký jsi podstoupila způsob léčby?

Triple negativní karcinom prsu, při genetickém vyšetření zjištěna mutace genu BRCA1. 16 chemoterapií, operace – oboustranná mastektomie, zajišťovací léčba na 1 rok.

Jak jsi se cítila, když ses dozvěděla o své diagnóze?

Hrozně, jako by se mi zhroutil svět.

Co pro tebe bylo během léčby největší výzvou?

Přijmout to, jak vypadám. Přišla jsem o vlasy, řasy, prsa. Nekontrolovatelně jsem hubla a přibírala.

Je něco, co ti pomáhalo v průběhu léčby? (Něco, co tě drželo / drží nad vodou)

Moje děti, manžel a nejbližší rodina. Taky mi pomáhalo dělat si z celé věci srandu.

Jak se změnil tvůj život po prodělání rakoviny a jaký byl tvůj návrat k běžnému životu.

Do běžného života se teprve velmi pomalu vracím. Změnila jsem postoj k životu, víc si užívám maličkosti a neřeším hlouposti.

Je něco na co bys ráda sdělila ostatním?

Dá se to zvládnout a na konci být ještě silnější než kdy předtím.

Veronika H.

Jméno: Veronika

Jaký byl tvůj život před zjištěním diagnózy a kolik ti bylo let, když ses ji dozvěděla? (v jaké životní fázi tě nemoc zasáhla)

Bylo mi 44 let. Můj život byl aktivní až hektický. Pracuji ve vědě, kde je značná míra pracovního stresu, pořád se něco děje a pořád je nutné něco řešit. Sedm let nazpátek jsem v souvislosti s rozvodem prošla velmi těžkým životním obdobím. S novým partnerem jsme si pořídili druhé dítě, takže mladšímu synovi je cca 7, čemuž odpovídají nároky na čas a na výchovu. K tomu jsem měla své koníčky, např. ráda cestuji.

Kdy / jak jsi došla k podezření, že něco není v pořádku?

Vlastně na to přišel muž v rámci jedné z intimních chviliek. Tím chci říci, že na pravidelné každoměsíční samovyšetření jsem kašlala, kontrolovala jsem si prsa spíše náhodně, tak odhadem 1x za čtvrt roku. No a muž jednou našel bulku. Později jsme se pak často smáli, že zná má prsa lépe, než já, tak ji objevil brzy.

Jaký typ rakoviny prsu ti byl diagnostikován a jaký jsi podstoupila způsob léčby?

To bylo složitější, ty špatné zprávy šly tak nějak postupně. Na základě biopsie z té nalezené bulky na MOU zjistili, že je to zhoubný duktální karcinom, při magnetické rezonanci pak přišli na to, že je tam ložisek více, ne jen ta jedna bulka. No a pooperační histologie nakonec odhalila 12 různých ložisek dvou typů nádorů – nejen duktálního, ale i lobulárního typu karcinomu. Štěstím bylo, že i největší ložisko bylo vlastně „malé“, měřilo 10*9 mm, takže se to vlastně celé chytilo relativně brzy. Relativně proto, že v jedné ze dvou vyšetřených podpažních uzlin už byla metastáza, což také pak vedlo ke změně léčby. Další štěstím je, že tyto moje nádory jsou oba dva hormonálně závislé, takže je vlastně snazší je léčit. Kromě oboustranné mastektomie, kterou doporučili lékaři na MOU jsem pak podstoupila vložení tzv. expandérů a následně výměnu za implantáty. Nasadili mi hormonální terapii, tj. vyblokovali funkci vaječnicků, protože oba moje nádory k růstu potřebují ženské pohlavní hormony. Po zhojení jsem pak podstoupila pět týdnů ozařování a později jsem podstoupila i odstranění vaječnicků a dělohy, aby se co nejvíce snížilo množství ženských (estrogenních) hormonů v těle.

A stále beru hormonální léčbu, která likviduje i ten zbyteček estrogenů, které se v těle vytvoří v jiných tkáních. To mě čeká následujících 10 let.

Jak jsi se cítila, když ses dozvěděla o své diagnóze?

Úplně první pocit, když jsem se to v ordinaci dozvěděla, byl, že to vlastně už vím. Nějak jsem to opravdu už věděla. Muž byl překvapen, že jsem schopná tu špatnou zprávu sdělovat tak „v pohodě“, že myslel, že mu volám dobré zprávy... No a pak, až když to člověku plně docvaklo, tak jsem to samozřejmě obrečela.

Co pro tebe bylo během léčby největší výzvou?

Pro mě bylo (a stále je) největší výzvou to, abych si hlídala své hranice a nenechala na sebe navalit toho více, než unesu či než zvládnu. To je hodně těžké, protože okolí očekává, že se žena třeba za půl roku vrátí do práce a do domácnosti a bude zase 100% fungovat. Ne, nebude. Ale nikdo z okolí to nechápe a na té ženě samotné pak je, že si musí udržet hranice toho, aby se z toho nezhroutila a neusínala za chůze jen proto, že někdo něco očekává. I pro muže, který je mi velkou oporou, bylo prý nejtěžší si uvědomit, že už inkdy nebudu „v pořádku“ a že nebude za nějaký čas všechno „jako předtím“, ale že se i touto změnou v životě prostě musíme naučit žít a akceptovat ji.

A také asi to, abych si i já sama připustila, že prostě už nebudu takový „superman“ jakým jsem bývala, že toho najednou spoustu nezvládnou, protože dosud (téměř rok po operaci) nejsem ani z poloviny v takové kondici, v jaké jsem bývala předtím. Potřebuji odpočívat i v průběhu dne, někdy méně, někdy více, často mám bolesti... Navíc mám pořád problémy s lymfedémem jako následkem léčby, a i to mě značně omezuje v běžném životě.

Je něco, co ti pomáhalo v průběhu léčby? (Něco, co tě drželo / drží nad vodou)

Cynismus, černý humor a to, že se s manželem všemu smějeme a odlehčujeme to. Moc se mi líbí německé označení Čechů za druhé světové války – smějící se bestie. To je to, co mi pomáhalo a pomáhá se z toho nezbláznit.

Z těch pozitivních věcí, co jsem se na tom snažila nalézat, tak jsem si říkala, že budu mít aspoň po dvou kojených dětech pěkná prsa. A mám, líbí se mi.

A příroda. Jezdívala jsem na čundry, to je teď těžší, ale ven vypadnout mohu i tak a jsem tam strašně moc spokojená.

A pak taky naše kočky. Ty potvory chlupatý vědí, jak člověku pomoci na duši.

Jak se změnil tvůj život po prodělání rakoviny a jaký byl tvůj návrat k běžnému životu.

V některých věcech se ten život změnil zcela. Člověk dostane kopanec a přehodnotí priority. Najednou vidím, že nejdůležitější není to, zda stihnu v termínu odevzdat rukopis článku, nebo jak se na můj vědeckovýzkumný projekt bude dívat posuzovatel, ale to, že mám dvě zdravé děti, že se doma máme rádi a jsme spolu a je nám fajn.

Život se změnil i v tom, že jsem musela akceptovat, že už leccos nezvládnou, ale mohu stavět na tom, co mám nyní a udělat alespoň něco pro to, aby nám v tom všem bylo dobře.

Co se týče návratu k běžnému životu, tak tam jsem musela vnitřně akceptovat a potom si uhájit před okolím, že to teď (a možná už nikdy) nebude „jako předtím“, že mám své limity a musím si je hlídat, protože tělo mi to dá vědět až zpětně a dokážu se hecnout a něco udělat „jako předtím“, ale pak za to dva či tři dny pykám a polykám prášky na bolest abych se alespoň vyspala. Ale to jsem již zmiňovala výše.

Je něco na co bys ráda sdělila ostatním?

Určitě. Každou kamarádku, kolegyni, prostě každou ženu posílám na screening, aby byla šance, že se případný nádor najde brzy. Protože čím dříve, tím lépe pro léčbu. Takže to bych sdělila všem ženám, které dočetly až sem.

No a úplně všem bych vzkázala, že život je krásný a stojí za to se o ten svůj starat, a to nejen preventivními prohlídkami, ale celkově svým nastavením a stylem a způsobem života.

Ivana

Jméno: Ivana Vídenská

Jaký byl tvůj život před zjištěním diagnózy a kolik ti bylo let, když ses ji dozvěděla? (v jaké životní fázi tě nemoc zasáhla).

Diagnózu jsem si vyslechla ve svých 47 letech v plném pracovním nasazení. Užívala jsem si 2 vnoučata, ve volném čase jsem hodně cestovala.

Kdy / jak si došla k podezření, že něco není v pořádku?

Podezření se objevilo při samovyšetření.

Jaký typ rakoviny prsu ti byl diagnostikován a jaký jsi podstoupila způsob léčby?

Diagnóza zněla – agresivní, rychle rostoucí ductální karcinom prsu. HER 2, 3+. A nebylo na co čekat, jednat se muselo velmi rychle. Podstoupila jsem chemoterapii 4+12 dávek, kompletní mastektomii, 25 x ozařování – metoda v nádechu a rok biologické léčby Herceptinem.

Jak jsi se cítila, když ses dozvěděla o své diagnóze?

Šok a vyděšení vystřídal tvz. „autopilot“ tzn. Moc nepřemýšlet, nehledat a nepátrat, ale sebrat sílu a odvahu a maximálně se soustředit na přijetí léčby a zapracovat na tom, aby hlava neblokovala účinky léčby.

Co pro tebe bylo během léčby největší výzvou?

Léčba samotná je mega výzva. Jediný cíl je přežít....

Je něco, co ti pomáhalo v průběhu léčby? (Něco, co tě drželo / drží nad vodou)

Největší motivací mi byla rodina a vnoučata. V průběhu léčby přišel na svět vnouček Vojta a ten je pro mě symbolem překonané léčby. To byl můj cíl... dožít se jeho narození. Dalším cílem bylo doprovodit všechny vnuky do tanečních, potom k maturitě, ke státnicím a k oltáři. A to se stane. To je můj plán na dalších 30 let života.

Jak se změnil tvůj život po prodělání rakoviny a jaký byl tvůj návrat k běžnému životu.

Nemoc mění hodnoty. Víc si vážím každého dne, plním si sny, dělám to, co mi dělá radost a snažím se dělat radost ostatním.

Je něco na co bys ráda sdělila ostatním?

Prevence není klišé... je to nutnost.

Moje půjčené motto: **Ch. Bukowski – „Svět patří těm, co se neposerou...“**

Klára

Jméno: Klára Borská

Jaký byl tvůj život před zjištěním diagnózy a kolik ti bylo let, když ses ji dozvěděla? (v jaké životní fázi tě nemoc zasáhla)

No... abych řekla pravdu, myslela jsem si, že žiju docela pěkný život. Ale díky rakovině jsem zjistila, že jsem sice ve skrytu duše tušila, že nejsem šťastná, ale vůbec jsem netušila, jak moc jsem nešťastná.

Diagnózu jsem zjistila ve 45 letech, jako máma 2,5 leté holčičky a 4,5 letého kluka. Byl to šok, ale asi jiný než u většiny lidí. Já věřím, že nemoci se nám „nedějou“, ale že nám přišly něco říct. Takže jsem byla překvapená, že po tolika letech práce na sobě a různých terapiích mám rakovinu. „Dyť to se děje přece těm, co na sobě nemakaj“ ...omyl

Kdy / jak si došla k podezření, že něco není v pořádku?

Někdy v prosinci jsem si koupila nové spodní prádlo a ta podprsenka mi dělala „něco divnýho“ s prsem...tak jsem ji odložila. Tím to pro mě skončilo... do března, kdy přítel říká „hele ty tam máš bulku“. No a pak už to jelo. Sono. Mamograf Biopsie.

Zpětně vůbec nechápu, že mě to nenapadlo. Moje mamka rakovinu prsu měla. Chodila jsem pravidelně na kontroly. Ale vůbec se mi to nespojilo. Zpětně si ještě vybavuju, že mi bylo hodně nepříjemný, když se děti prsu dotýkaly. Spala jsem v podprsence, tílku a triku, jako bych to chtěla nějak podvědomě schovat a dělat, že to neexistuje.

Jaký typ rakoviny prsu ti byl diagnostikován a jaký jsi podstoupila způsob léčby?

Měla jsem triple negativ, levé prso 3, 7 x 2,7 x 3,3cm + uzliny do velikosti 18 mm podklíčková uzlina 8 mm, agresivní forma - 1 buňka se dělila 35x.

A na léčbu jsem vůbec nastoupit nechtěla. Myslela jsem si, že to zvládnou terapiemi. „jako, že najdu příčinu vzniku a tím se uzdravím. Nakonec, když jsem

si dovolila pocítit strach, kdy se mi při terapeutickém dýchání vyjevil z takové hloubky, že mi to došlo. Zavolala jsem do nemocnice, že bych se ráda přišla pobavit o tom, co mi vlastně je a jak moc je to vážné.

Poté jsem nastoupila na chemoterapii 1x týdně na 12 týdnů, kdy účinná látka byla – Carboplatina, Paklitaxel. Chemo jsem zvládala úplně v pohodě, hodně jsem o sebe pečovala. Nejen fyzicky, ale hlavně mentálně. Seznam toho, co jsem pro sebe dělala je opravdu dlouhý. Za rok jsem měla 179 hodin terapií od individuálních, přes dýchání, kineziologii až po rodinné konstelace. Úprava jídelníčku, abych co nejvíce odlehčila tělu. Hodně, ale opravdu hodně doplňků, abych tělu dodala vše, co začínalo léčbou ztrácet. Začala jsem hledat co je potřeba z mého života odstranit, a co je naopak potřeba přidat tak, abych se cítila šťastná.

Spolu s chemo jsem začala dostávat imunoterapii — 1x za tři týdny účinná látka — Pemrolizumab.

Po třech měsících jsem byla na kontrolním sonu a skoro nic tam nebylo. Můj nádor mizel rozprskáváním.

Čekalo mě ještě další kolo chemo 4 dávky po třech týdnech — účinná látka Doxorubicin, Cyklofosamid. Tenhle koktejl už byl horší. Velmi striktně jsem dodržovala jídelníček, protože jsem z nevolností měla opravdu strach. Nezvracela jsem nikdy, žaludek na vodě jsem měla 4 dny. Chodila jsem vždy v pátek a ve středu jsem byla plně funkční. Ty 4 dny jsem skoro nejedla i když jsem měla obrovské chutě a snažila se prospat většinu dne. Poslední dávku už jsem odmítla. Tělo mělo dost

Operaci jsem také nejdříve odmítala, ale moje tělo mi dalo tak jasný signál, že moje cesta je dokončit celý proces a já ho poslechla. Byla jsem ráda, že jsem se nenechala zatlačit doktory, aby to bylo po jejich, ale že jsem se rozhodla sama. Je to totiž obrovský rozdíl v psychice při následném zvládnutí odstranění prsu a pohledu do zrcadla. S prsem jsem se v den operace rozloučila, poděkovala a byla jsem ze sebe fakt překvapená, že to nikdy neobřečela. Vůbec se necítím zohyzděná, což jsem celý průběh léčby v sobě hodně řešila.

Pak následovalo 15 ozařování To bylo tak rychlý, kromě trochu větší únavy to pro mě byl jen mžik.

Ještě jsem v procesu imunoterapie, ale moje tělo mi říká, že zase nemůžu jít přesně tak, jak mi říkají doktoři.

Jak jsi se cítila, když ses dozvěděla o své diagnóze?

Věděla jsem, že to bude game changer mého života a že mě nepřišla zabít, ale změnit mi život. ...a stalo se.

Co pro tebe bylo během léčby největší výzvou?

Nenechat se strhnout negativitou doktorů a neustálým strašením.

Být i v průběhu léčby natolik fit, abych se mohla věnovat sobě, svým potřebám a spirituální cestě, kdy jsem se snažila vyřešit proč jsem si rakovinu do života přitáhla a podvědomě chtěla zemřít...doufám, že se povedlo O

Je něco, co ti pomáhalo v průběhu léčby? (Něco, co tě drželo / drží nad vodou)

Hodně mi pomohlo sdílení na IG. Těch procesů bylo tolik, že navalit to na partnera nebo jednu kamarádku by bylo šílený...takže jsem některé svoje procesy sdílela. A až v průběhu mi docházelo, jak moc mi to pomáhá.... říct nahlas a veřejně, co se ve mně děje a co si myslím.

A měla jsem okolo sebe opravdu hodně přátel. Když jsem dělala oslavu narozenin spojenou s oslavou, že jsem zdravá a chtěla pozvat lidi, co při mně jakkoliv stáli, byla jsem velmi překvapená kolik jich bylo.

Mamka, partner a děti samozřejmě... ty byli v první linii.

Jak se změnil tvůj život po prodělání rakoviny a jaký byl tvůj návrat k běžnému životu.

Nejvíce se změnil ten každodenní vnitřní pocit ze života. Nejde to úplně popsat, ale prostě se cítím jinak.

Snažím se žít, co jsem se naučila za ten čas léčby, kdy jsem se sama sobě věnovala v průměru 5 hodin denně. Uvědomuji si, že nejde jen o to se uzdravit, ale hlavně zdravá i zůstat. Takže se pořád učím. Jak mít vyrovnanější život, hezčí vztah sama k sobě, lepší vztahy kolem sebe, jak líp zvládat ten každodenní život, aby i to nepříjemný, co je součástí života každého jen přišlo, vyřešilo se a zase odplulo bez nějakých velkých dramát.

Je něco na co bys ráda sdělila ostatním?

Nemusíte to mít jako většina lidí, nemusí vám být blbě, nemusíte být oběti a chudáčci, kteří jsou ty nemocný.

Můžete to mít jinak a možná to zní blbě, ale můžete to prožít hezky. Neříkám, že to není těžké, to vůbec. Je to velmi těžký, ale zároveň velmi zajímavý vnitřní proces. Jako když se vydrápete na rozhlednu, ten kopec a ty schody prostě bolí, ale už v průběhu cesty, kdy se vám otevírá výhled do okolí, to začíná být krásný.

Kamila

Jméno: Kamila Peková

Jaký byl tvůj život před zjištěním diagnózy a kolik ti bylo let, když ses ji dozvěděla? (v jaké životní fázi tě nemoc zasáhla).

Žila jsem si naprosto bezstarostný život. Byla jsem dost velký workoholik a trávila jsem plno času v práci. Honila jsem se za penězi a kariérou. Měli jsme s přítelem plány na společnou budoucnost – koupě nemovitosti, cestování, založení rodiny. A ve vteřině se všechno rozplynulo a já musela bojovat.

Kdy / jak si došla k podezření, že něco není v pořádku?

V únoru 2021 jsem si nahmatala v pravém prsu malou bulku. Bohužel gynekolog i obvodní lékařka se shodli na tom, že to nic není a není třeba mě nikam dál posílat. V květnu jsem ale cítila, že se bulka zvětšuje a začíná bolet, a tak jsme znovu volala na gynekologii a vyžádala si žádanku na sono. Kvůli dlouhým čekacím lhůtám jsem se dostala na vyšetření až v červnu, kde mi našli něco i v levém prsu.

Jaký typ rakoviny prsu ti byl diagnostikován a jaký jsi podstoupila způsob léčby?

Nejprve jsem podstoupila mamograf a biopsii z obou prsou. Výsledky jsem se dozvěděla 7.7.2021 a diagnóza zněla oboustranný karcinom prsu. A najednou už jsem byla v kolečku všech dalších možných vyšetření na vyloučení metastáz. Nastoupila jsem na léčbu do Masarykova onkologického ústavu.

Jak jsi se cítila, když ses dozvěděla o své diagnóze?

Děsně, moc si ten den nepamatuji. Ale byl to obrovský šok. Šla jsem si pro výsledku naprosto v klidu, že mi přece nic není. Takže to bude tuková bulka a hotovo. No bohužel hned potom, co jsem došla do čekárny, která byla narvaná lidmi, a nestihla jsem si ani sednout, a hned mě doktorka volala, tak mi bylo jasný, že je něco špatně. A pak už jsem jen plakala a cítila se děsně zle. Tohle trvalo cca 2-3 dny. Ale pak jsem se nějak dala dohromady a věděla jsem, že musím zatnout zuby a bojovat. Nejhorší ale na tom všem byla ta nevědomost. Já měla zkušenost s rakovinou u babičky, které na to přišli pozdě a už musela být hospitalizovaná. A já měla pocit, že tam taky budu takto ležet třeba několik měsíců. Ale to se naštěstí nestalo musela jsem projít ještě plno různými

vyšetřeními, aby se vyloučili metastaze. A to čekání na výsledky bylo vždycky děsný. I čekání na to, jaký postup léčby bude zvolen. Chodila jsem od doktora k doktorovi a všude do mě píchali jehly a já vlastně nevěděla co se bude dít.

Co pro tebe bylo během léčby největší výzvou?

Během léčby jsme musela překonat několik velmi těžkých okamžiků a jeden z nich pro mě byl ztráta vlasů. Nešlo a samotnou ztrátu vlasů jako takovou ale o to že jsem si uvědomila že se jedná o opravdu těžkou nemoc. Další těžký okamžik byl po první operaci, kdy jsem přišla o svá prsa – symbol ženství.

Je něco, co ti pomáhalo v průběhu léčby? (Něco, co tě drželo / drží nad vodou)

Největší díky v podpoře ale patří mému příteli, rodině a kamarádům, kteří mě nenechali padnout na dno a stáli vždy po mém boku. Přítel byl opravdu ta největší podpora, kterou jsem mohla mít. Chodil se mnou na všechny vyšetření, na všechny chemoterapie, proseděl se mnou v čekárnách nemocnice hodiny. A hlavně, zůstal se mnou! Bohužel ne každý chlap tohle zvládne.

Jak se změnil tvůj život po prodělání rakoviny a jaký byl tvůj návrat k běžnému životu.

Založila jsem instagramový profil @onkoholka a následně i blog, kde jsem dokumentovala svoji cestu léčbou. Díky Instagramu jsem poznala mnoho úžasných osob se stejným osudem, jako jsem měla já. Na profilu jsem si postupně vytvořila krásnou komunitu lidí, kteří mi dodávali sílu a podporovali mě.

Je něco na co bys ráda sdělila ostatním?

Všem bych chtěla vzkázat, aby opravdu dbali na prevenci. Prováděli si pravidelně samovyšetření, chodili na preventivní prohlídky, protože zdraví máme opravdu jen jedno a je to to nejcennější co máme. Včasný záchyt nemoci zvyšuje šanci na úplné uzdravení. Mé motto je „co tě nezabije, to tě posílí“ a u mě to opravdu platí. Po rakovině už člověk nikdy není stejný jako před ní. Člověk si uspořádá jinak své priority a naučí se říkat ne.

Zdraví je to nejcennější, co máme.

Aplikace tvorby odlitků ve výtvarné výchově.

V rámci didaktické části práce jsem se rozhodla téma křehkosti zpracovat do čtyř tematických celků. Hlavní inspirací pro didaktickou část této práce mi byla tvorba odlitků, která se objeví v prvních dvou tematických celcích. Další inspirací byl pak mikroskopický pohled na rakovinové buňky a preventivní plakát proti rakovině prsu od organizace Loono. Díky tomu, že během studia pracuji jako vychovatelka na CMcZŠ v Brně, mám možnost vnášet do našeho denního programu dětí tvořivou činnost. Rozhodla jsem se využít této příležitosti a první dva tematické celky s dětmi v rámci družinového provozu otestovat. Tyto aktivity jsem se rozhodla vyzkoušet s žáky druhých a třetích tříd, kteří tvoří moje družinové oddělení. Druhé dva metodické celky jsou vhodné pro žáky střední školy a měly by navazovat na preventivní program.

Před samotnými metodickými listy bych chtěla krátce charakterizovat školu, na které jsem didaktickou část realizovala. Jedná se o Cyrilometodějskou církevní základní školu v Brně. CMcZŠ je úplnou základní školou a jejím zřizovatelem je Česká provincie Kongregace sester sv. Cyrila a Metoděje. Výuka výtvarné výchovy probíhá od první do sedmé třídy, v osmém a devátém ročníku mají pak žáci možnost zvolit si předmět Umění a kultura, ve kterém si rozšiřují znalosti o umění a uměleckých technikách. Jak jsem zmínila, rozhodla jsem se pro otestování didaktické části v rámci provozu školní družiny. Školní družina má v průběhu řízených činností děti všestranně rozvíjet. Velmi často se tedy snažím pro děti vytvářet program zaměřený na poznávání nových materiálů a práci s nimi.

METODICKÝ LIST 1

(Tvorba sádrových odlitků těla)

Cílová skupina: 2. - 3. třída ZŠ

Časová dotace: 2x 45 minut

Anotace: Během této tvůrčí dílny se žáci seznámí s procesem tvorby sádrových odlitků svých těl. Při tomto kreativním úkolu se naučí pracovat s materiály jako je písek a sádra a zároveň si užijí příležitost pro projev vlastní kreativity a individuality.

Výukové cíle:

- Žáci pochopí proces tvorby sádrových odlitků.
- Žáci se naučí pracovat s materiály – písek a sádra.
- Žáci budou schopni vytvořit svůj vlastní sádrový odlitek těla.

Vzdělávací oblast: Výtvarná výchova

Klíčové kompetence: K řešení problémů, komunikativní

Specifické požadavky: Prostor pro tvorbu sádrových odlitků, zdroj tepla (fén), dřevěná deska na vytvoření společné koláže.

Pomůcky: Písek, sádra, nádoby na smíchání sádry a vody, formy na odlitky (tvarované z písku), fén, ochranné pomůcky (rukavice, šátky na ústa), dřevěné desky, lepidlo na dřevo.

SCÉNÁČ LEKCE V BODECH

1) Seznámení s materiály (5 min)

- Lektor blíže představí žákům materiály, které budou používat – písek a sádro. Hranou formou pomocí obrázků si pak ukáží, kde všude se tento materiál používá.

- Žáci dostanou instrukce ohledně bezpečného používání těchto materiálů. Vzhledem k nízkému věku žáků bude práce probíhat pod bedlivým dozorem lektora.

2) Tvorba formy pro odlitek (20 min)

- Žáci si vyberou místo na zemi, kde si vytvoří formu pro svůj odlitek ze sádry pomocí písku. Žáci mají dvě možnosti, jak formu vytvořit první je, že písek mohou buď to

nasypat do papírové krabice a vytvořit formu v ní. Nebo vytvořit hromádku písku na kartonové podložce. V této chvíli se žáci také mohou rozhodnout, zda písek před samotným odléváním sádry obarví.

- Lektor poskytne žákům potřebné instrukce a tipy pro tvorbu formy.

3) Příprava sádry a zalévání odlitku (15 min)

- Žáci za pomoci lektora smíchají sádro s vodou. Tento proces musí probíhat za asistence lektora a žáci na sobě po celou dobu míchání a odlévání sádry musí mít ochranné pomůcky jako jsou brýle a rukavice.

- Poté nalijí směs do formy vytvořené z písku.

4) Sušení sádry (5 min)

- Pro urychlení schnutí použijí žáci fény, kterými budou sádrové odlitky vysoušet. Je důležité, aby žáci použili ten nejslabší proud vzduchu a foukali vzduch pouze na formu. V případě pěkného počasí mohou žáci vynést své práce na ven, kde sádra rychleji uschne.

5) Dokončení a vytvoření společné koláže (45 min)

- Po vysušení sádry si žáci opatrně vyjmou své odlitky z forem.
- Následně si vyberou místo na dřevěné desce, kde pomocí lepidla na dřevo vytvoří společnou koláž ze svých odlitků.

6) Reflexe (5 min)

- Žáci se podělí o své dojmy z tvorby sádrových odlitků a společné koláže.
- Lektor shrne hlavní body dnešní aktivity a poděkuje žákům za jejich úsilí.

7) Úklid pracoviště

Na závěr hodiny proběhne úklid pracovní plochy

Závěrečné hodnocení lekce

Činnost děti velmi bavila, zpětně bych se rozhodla pro použití plastových boxů jako podložek, jelikož papírové boxy nasákly vodou a znemožnily nám tak přenášení na jiné místo. V průběhu práce jsem se rozhodla, že z důvodu bezpečnosti budu sádro míchat sama. Také jsme nakonec nepoužili fén, protože kvůli špatnému počasí jsme odlitky tvořili v budově, kde by došlo k rozfoukání písku po třídě. Celkově hodnotím lekci jako povedenou a zábavnou.

Obrázek 26, dokumentace tvorby pískových odlitků

METODICKÝ LIST 2

(Tvorba otisků nohou ze sádry)

Cílová skupina: 2. - 3. třída ZŠ

Časová dotace: 2x 45 minut

Anotace: Během této tvůrčí dílny si žáci vytvoří otisky svých nohou ze sádry. Tato aktivita bude spojena s akcí "Pěšky do školy", do které se naše škola každoročně zapojuje. Během této činnosti se žáci seznámí s důvody proč je důležité provozovat zdravou životní aktivitu a jaké benefity má chůze pro naše tělo.

Výukové cíle:

- Žáci si uvědomí důležitost zdravé životní aktivit, jako je chůze.
- Žáci se seznámí s procesem tvorby otisků nohou ze sádry.
- Žáci si vytvoří vlastní otisky nohou a ozdobí je akrylovými barvami.

Vzdělávací oblast: Tělesná výchova, Výtvarná výchova

Klíčové kompetence:

Specifické požadavky: Prostor pro tvorbu otisků, ochranné pomůcky, rukavice, šátky na ústa, brýle, akrylové barvy a štětce.

Pomůcky: Elastic cromo (hmota pro tvorbu otisků), sádra, nádoby na smíchání sádry a vody, formy na otisky nohou, fén, akrylové barvy, štětce.

SCÉNÁŘ LEKCE V BODECH

1) Seznámení s důvody chůze (5 min)

- Učitel představí žákům důvody, proč je chůze důležitá pro zdraví a jaké jsou benefity pěšího pohybu.

2) Tvorba formy pro otisk nohy (20 min)

- Žáci si vyberou místo kde, kde si vytvoří formu pro svůj otisk nohy z hmoty Elastic cromo. Při této části práce je důležitá vzájemná spolupráce žáků. Žáci tedy pracují ve dvojicích nebo menších skupinách. Vzájemně si pomáhají s mícháním hmoty a následným umístěním nohy do nádoby s hmotou.
- Lektor poskytne žákům potřebné instrukce a tipy pro tvorbu formy.

3) Nalítí sádry do formy (15 min)

- Žáci nalijí směs sádry do formy s otiskem nohy vytvořenou v prvním kroku.

4) Sušení sádry (5 min)

- Lektor vysvětlí žákům postup sušení sádry pomocí fénů.

5) Vytvoření otisku nohy (45 min)

- Po vysušení sádry si žáci opatrně vyjmou své otisky nohou z forem.
- Následně si žáci své otisky ozdobí akrylovými barvami podle vlastního uvážení a kreativity.

6) Reflexe (5 min)

- Žáci se podělí o své dojmy z tvorby otisků nohou a vysvětlí, co se jim nejvíce líbilo na této aktivitě.
- Lektor shrne hlavní body dnešní aktivity a zdůrazní spojitost s důležitostí zdravého životního stylu.

7) Úklid pracoviště

- Na závěr hodiny proběhne úklid pracovní plochy

Závěrečné hodnocení lekce:

Lekci hodnotím jako velmi povedenou. Děti velmi bavil samotná tvorba odlitku a následná hra se zbytkovou hmotou. Z důvodu bezpečnosti jsem namíchala sádro sama. Dalším zábavným bodem bylo vylupování vytvořených odlitků z formy, kdy musely děti postupovat velmi opatrně.

Obrázek 27, tvorba forem

Obrázek 28, Formy naplněné sádkou

Obrázek 30, Vytahování odlitků z formy

Obrázek 29, Hotové odlitky

METODICKÝ LIST 3

(Tvorba plakátu o prevenci rakoviny prsu v grafickém programu)

Cílová skupina: Poslední ročník střední odborné školy / gymnázia

Časová dotace: 2 vyučovací hodiny (90 minut)

Anotace: Během této dvouhodinové výtvarné výchovy se žáci zaměří na vytvoření plakátu v grafickém programu, který bude upozorňovat na důležitost prevence rakoviny prsu. Před samotnou tvorbou plakátu si žáci vytvoří návrh do skicáku a poté ho přenesou do digitální podoby pomocí libovolného grafického programu.

Výukové cíle:

- Studenti si uvědomí důležitost prevence rakoviny prsu a budou schopni ji efektivně komunikovat formou grafického designu.
- Studenti se seznámí s prací v grafickém programu Canva a naučí se ho využívat k tvorbě plakátů.
- Studenti vytvoří vlastní plakáty, které budou reflektovat téma prevence rakoviny prsu a budou schopni je prezentovat svým spolužákům.

Vzdělávací oblast: Výtvarná výchova, Informatika

Klíčové kompetence: Digitální gramotnost

Specifické požadavky: Tablety pro každého žáka s přístupem k programu Canva, skicák, psací potřeby.

Pomůcky: Tablety, internetové připojení, projektor pro prezentaci vytvořených plakátů.

BODOVÝ SCÉNÁŘ:

1) Seznámení s tématem a úkolem (10 min)

- Učitel zahájí lekci krátkou diskuzí o důležitosti prevence rakoviny prsu a vysvětlí studentům, jakým způsobem mohou pomocí grafického designu šířit povědomí o této problematice.

- Žáci obdrží úkol vytvořit plakát o prevenci rakoviny prsu v programu Canva.

2) Návrh plakátu do skicáku (20 min)

- Studenti si nejprve vytvoří návrh plakátu do svých skicáků. Měli by zvážit, jaké informace a vizuální prvky chtějí zahrnout na svém plakátu.

3) Práce v grafickém programu (50 min)

- Po dokončení návrhu v skicáku si studenti přenesou své myšlenky do digitální podoby v grafickém programu na svých tabletech.

- Studenti budou mít možnost využívat různé nástroje a prvky programu Canva k tvorbě svého plakátu.

4) Dokončení plakátu a prezentace (20 min)

- Studenti dokončí své plakáty v grafickém programu a připraví se na jejich prezentaci.

- Každý student bude mít možnost prezentovat svůj plakát spolužákům a krátce vysvětlit jeho obsah a cíl.

5) Reflexe a zhodnocení (10 min)

- Po prezentaci se bude konat krátká reflexe, kde studenti sdílejí své dojmy z tvorby plakátu a prezentace.

- Učitel shrne hlavní myšlenky a závěry lekce a poděkuje studentům za jejich úsilí a kreativitu.

Závěrečné hodnocení lekce:

Z časových důvodů se mi nepodařilo lekci uskutečnit, požádala jsem proto alespoň dva studenty čtvrtého ročníku Střední průmyslové školy a Obchodní akademie, Bruntál, zda by byly ochotní lekci semnou vyzkoušet. Ukázku jejich prací naleznete níže.

Obrázek 31, Návrh plakátu Lukáš

Obrázek 32, Návrh plakátu Klára

Závěr

V diplomové práci jsem se nejprve blíže zaměřila na samotné téma rakoviny prsu. Pokusila jsem se nahlédnout na celý proces léčby od chvíle, kdy se pacientka dozví diagnózu, po návrat k běžnému životu. V teoretické části práce se věnuji také umělcům, kteří ve své tvorbě pracují s tématem rakoviny prsu, nebo se věnují práci s odlitky částí lidských těl.

V praktické části práce se věnuji tvorbě odlitků hrudníků žen, které prodělaly rakovinu prsu. Průběžně zde dokumentuji tvorbu odlitků. Příběhy jednotlivých žen jsou zpracovány do medailonků, odhalujících nám jejich střet s touto nemocí. Výsledkem praktické části je instalace plastik v prostoru, doplněná o texty k jednotlivým odlitkům. Přesto, že odlitky nejsou dokonalé, spatřuji v nich naději. Odkazují na naši křehkost, kterou často skrýváme před světem. Mým cílem je, aby instalace Křehkosti upozornila na důležitost prevence a rozšířila toto téma mezi mladé lidi.

Didaktická část práce je věnována přípravě metodických listů. V metodických listech se věnuji odlitkům. Jedná se o odlitky rukou a nohou. V rámci jednotlivých lekcí si děti vyzkouší tvorby forem z různých materiálů a následné odlévání sádry. Dále se pak věnuji tvorbě plakátů zaměřujících se na prevenci proti rakovině prsu.

Resumé

In my thesis, I first focused more closely on the topic of breast cancer itself. I attempted to look at the entire treatment process from the moment the patient learns of the diagnosis to the return to normal life. In the theoretical part of the thesis, I also discuss artists who work with the theme of breast cancer in their creations or who engage in working with casts of parts of the human body.

In the practical part of the thesis, I focus on creating casts of the chests of women who have undergone breast cancer. I continuously document the creation of these casts. The stories of individual women are then processed into profiles, revealing their encounters with this disease. The result of the practical part is an installation of sculptures in space, supplemented by texts about each cast. Despite the casts not being perfect, I see hope in them. They refer to our fragility, which we often hide from the world. My goal is for the installation "Fragilities" to highlight the importance of prevention and spread this topic among young people.

The didactic part of the thesis is dedicated to the preparation of methodological sheets. In these sheets, I focus on the creation of casts, specifically hand and foot casts. Within the individual lessons, children will try out creating molds from various materials and subsequently casting with plaster. I also focus on creating posters aimed at breast cancer prevention.

ANOTACE

Jméno a příjmení	Kateřina Dočková
Katedra	Katedra výtvarné výchovy, PdF UP Olomouc
Vedoucí práce	Mgr. David Medek, Ph.D.
Rok obhajoby	2024
Počet znaků	98 497

Název práce	Křehkost
Název práce v angličtině:	Fragility
Anotace práce:	<p>Teoretická část se věnuje rakovině prsu, prevenci a umělcům kteří se ve své práci zabývají tématem rakoviny prsu, nebo ve své práci používají odlitky. Praktická část práce dokumentuje vznik a porcelánových odlitků které společně tvoří "Křehkost". Didaktická část práce zpracovává téma odlitků a aplikuje ho do praxe v rámci provozu školní družiny.</p>
Klíčová slova	Rakovina prsu, prevence, porcelán, Elastic Cromo, odlitek, křehkost
Anotace práce v angličtině:	<p>The theoretical part focuses on breast cancer, prevention, and artists who address the topic of breast cancer in their work or use casts in their creations. The practical part of the thesis documents the creation of porcelain casts, which together form the installation "Fragility."</p> <p>The didactic part of the thesis deals with the theme of casts and applies it in practice within the operation of a school aftercare program.</p>
Klíčová slova v angličtině	Breast cancer, prevention, porcelain, Elastic Cromo, cast, fragility
Přílohy vázané v práci:	CD s magisterskou prací obsahující fotodokumentaci
Rozsah práce:	78
Jazyk práce	český

Seznam použitých zdrojů

Seznam literárních zdrojů

1. DAVIS, Lennard J. *Enforcing Normalcy: Disability, Deafness, and the Body*. Verso Books, 1995. ISBN 1859840078.
2. GOMBRICH, E. H. *Příběh umění*. Vyd. v češ. 2. (rev.), v Mladé frontě a Argo 1. Praha: Argo, [1997]. ISBN 80-7203-143-0.
3. CHLÁDEK, Jiří. *Klasika porcelánu: Čína a Evropa*. Karlovy Vary: Mirror, 2007. ISBN 978-80-239-9872-6.
4. CHLÁDEK, Jiří. *Porcelán*. [Plzeň]: Nava, 2000. ISBN 80-7211-078-0.
5. KRHUTOVÁ, Lenka. *Úvod do disability studies*. 2. Ostrava, 2013. ISBN 978-80-7464-288-3.
6. MCRUER, Robert. *CRIP THEORY*. New York University Press, 2006. ISBN 9780814757130.
7. *Nejsi na to sama: průvodce rakovinou prsu*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3070-2.
8. SHAKESPEARE, Tom. *Disability Rights and Wrongs Revisited*. 2. Routledge, 2014. ISBN 9780415527613.

Internetové články

1. American Cancer Society. Breast Cancer. Dostupné z: <https://www.cancer.org/cancer/breast-cancer.html>
2. Cancer in Michelangelo's 'Night'? The Use and Misuse of Retroactive Medical Diagnoses. Online. In: The Courtauld. Dostupné z: <https://courtauld.ac.uk/whats-on/cancer-michelangelos-night-use-misuse-retroactive-medical-diagnoses/>. [cit. 2024-05-21].
3. Dušek, L., Mužík, J., Kubásek, M., Koptíková, J., Žaloudík, J., Vyzula, R.: *Epidemiologie zhoubných nádorů v České republice* [online]. Masarykova univerzita, Brno 2005. Dostupný z WWW: <http://www.svod.cz>. ISSN 1802-8861.
4. Fried, Nancy. "Artist's Statement." *Feminist Studies* 21, no. 3 (1995): 541–52. <https://doi.org/10.2307/3178198>.
5. J. J. Stark and J. K. Nelson, "The Breasts of 'Night': Michelangelo as Oncologist," *New England Journal of Medicine* 343, no. 21 (2000): 1577
6. KUDLICK, Catherine J. *Disability History: Why We Need Another „Other“*, *The American Historical Review*, svazek 108, vydání 3, červen 2003, strany 763–793, <https://doi.org/10.1086/ahr/108.3.763>
7. Landor, John. "THE QUESTION OF BREAST CANCER IN MICHELANGELO'S 'NIGHT.'" Source:

8. Mayo Clinic. Breast cancer - Diagnosis and treatment. Dostupné z: <https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/breast-cancer/diagnosis-treatment/drc-20352475>
9. Notes in the History of Art, vol. 25, no. 4, 2006, pp. 27–29. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/23207916>. Accessed 21 May 2024.
10. Petersen, Mary A., and Vickie K. Fieler. "Breast Cancer." *The American Journal of Nursing* 100, no. 4 (2000): 9–12. <https://doi.org/10.2307/3521928>.
11. *Programy prevence (screeningu) zhoubných nádorů v ČR*. Online. Národní zdravotnický informační portál. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/24-programy-prevence-screeningu-zhoubnych-nadoru-v-cr>. [cit. 2024-05-25].
12. Rakovina prsu: co to je? Online. In: Národní zdravotnický informační portál. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/1183-rakovina-prsu-co-to-je>. [cit. 2024-05-25].
13. Umění, estetika a přístup pro osoby se zdravotním postižením: Vytváření výstav v prostředí liberálního umění. Online. *Disability Studies Quarterly*. Dostupné z: <https://dsq-sds.org/index.php/dsq/article/view/3288/3530>. [cit. 2024-05-26].

Seznam ostatních internetových zdrojů

1. Activism. Online. In: Matuschka. Dostupné z: <http://matuschka.net/activism.html>. [cit. 2024-05-21].
2. Activism. Online. In: Matuschka. Dostupné z: <http://matuschka.net/activism.html>. [cit. 2024-05-21].
3. Ah Xian. Online. ARTIST PROFILE. Dostupné z: <https://artistprofile.com.au/ah-xian/>. [cit. 2024-05-22].
4. Ah Xian. Online. In: National Gallery of Australia. Dostupné z: <https://nga.gov.au/on-demand/ah-xian/>. [cit. 2024-05-22].
5. Ach Xian Čína, Čína - Busta 81, 2004. Online. In: Museum of Contemporary Art Austria. Dostupné z: <https://www.mca.com.au/collection/artworks/2008.21/>. [cit. 2024-05-22].
6. Ach Xian. Online. In: MCA. Dostupné z: <https://www.mca.com.au/collection/artists/ah-xian/>. [cit. 2024-05-21].
7. ALGINÁT SODNÝ. Online. Brain Market. Dostupné z: <https://www.brainpedia.cz/alginat-sodny>. [cit. 2024-05-27].
8. *Artworks Emotional Detox 1994—2022*. Online. Marc Quinn. Dostupné z: <http://marcquinn.com/artworks/emotional-detox>. [cit. 2024-05-26].
9. *Bellis – mladé ženy s rakovinou prsu*. Online. Bellis. Dostupné z: <https://www.breastcancer.cz/projekty/#projekt-bellis>. [cit. 2024-05-22].
10. *Biography*. Online. Marc Quinn. Dostupné z: <http://marcquinn.com/read/biography>. [cit. 2024-05-26].
11. *Biography*. Online. Marc Quinn. Dostupné z: <http://marcquinn.com/read/biography>. [cit. 2024-05-26].
12. *BRCA geny: Co to je? Proč se testují? A co dělat, když?* Online. Loono. 2013. Dostupné z: <https://www.loono.cz/blog/brca-geny-co-to-je-proc-se-testuji-a-co-delat-kdyz>. [cit. 2024-05-25].
13. *Co je radioterapie*. Online. Fakultní nemocnice Ostrava. 2004. Dostupné z: <https://www.fno.cz/klinika-onkologicka/co-je-radioterapie>. [cit. 2024-06-08].
14. Co způsobuje lymfém. Online. Medi - expert. Dostupné z: <https://www.medi-expert.cz/zdravi/komprese/diagnoza-terapie/lymfedem>. [cit. 2024-05-25].
15. Elastic Cromo. Online. Med Plus. Dostupné z: <https://www.medplus.cz/elastic-cromo-450-g/>. [cit. 2024-05-27].
16. Epidemiologie karcinomu prsu. Online. Dostupné z: <https://www.mamo.cz/cs/lekari/epidemiologie-karcinomu-prsu/>. [cit. 2024-05-25].
17. Fried, Nancy. "Artist's Statement." *Feminist Studies* 21, no. 3 (1995): 541–52. <https://doi.org/10.2307/3178198>.

18. Hannah Wilke Ronald Feldman Fine Arts. ARTFORUM. 1994, vol. XXXII, no. 8, s. 93-94.
19. Hannah Wilke So Help Me Hannah 1978. Online. JAMES FUENTES. 2020. Dostupné z: <https://www.jamesfuentes.online/the-artist-and-the-self/works/so-help-me-hannah>. [cit. 2024-05-19].
20. Hannah Wilke. Online. Ronald Feldman Galleri. 2024. Dostupné z: <https://feldmangallery.com/artist-home/hannah-wilke>. [cit. 2024-05-18].
21. Hannah Wilke. Online. The art story. 2016. Dostupné z: <https://www.theartstory.org/artist/wilke-hannah/>. [cit. 2024-05-18].
22. Hannah Wilke's Naked Crusade to Subvert the Patriarchy. Online. Artsy.net. 2019. Dostupné z: <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-hannah-wilkes-naked-crusade-subvert-patriarchy>. [cit. 2024-05-19].
23. Jak si vyšetřit prsa. Online. Lonno. Dostupné z: <https://www.loono.cz/prevence/samovysetreni>. [cit. 2024-05-25].
24. *JSEM SVŮJ VLASTNÍ READY MADE*. Online. In: ART ANTIQUEST. 2009. Dostupné z: <https://www.artantiques.cz/jsem-svuj-vlastni-ready-made>. [cit. 2024-05-22].
25. *Mamografické vyšetření: Nejčastější otázky a odpovědi*. Online. Mamo. Dostupné z: <https://www.mamo.cz/cs/verejnost/faq/>. [cit. 2024-05-25].
26. *Marc Quinn ("Self")*. Online. 444. Dostupné z: <https://www.npg.org.uk/collections/search/portrait/mw138260/Marc-Quinn-Self>. [cit. 2024-05-26].
27. Měřínský, Z., Doležalová, K., Klápště, J. (2016). *Workshopy ke středověké a novověké keramice: Panská Lhota 2015*. Česko: Masarykova univerzita.
28. Muzeum porcelánu Míšeň. Online. Museum Euroregion Elbe/Labe. Dostupné z: <https://www.museum-euroregion-elbe-labe.eu/cs/museum/Muzeum+porcel%C3%A1nu+M%C3%AD%C5%A1e%C5%88/70/70>. [cit. 2024-05-26].
29. *Nebýt na to sama*. 2024. Dostupné z: <https://nebytnatosama.cz/aktivity/pohybove-aktivity/>. [cit. 2024-05-26].
30. *Nebýt na to sama*. 2024. Dostupné z: <https://nebytnatosama.cz/aktivity/psychologicka-podpora/>. [cit. 2024-05-26].
31. *O Alianci*. Online. In: *Aliance žen s rakovinou prsu*. Dostupné z: <https://www.breastcancer.cz/o-alianci/>. [cit. 2024-05-22].
32. *O Bellis*. Online. Bellis. Dostupné z: <https://www.bellisky.cz/o-nas/>. [cit. 2024-05-22].
33. *Porcelain Busts Imprinted with Chinese Decorative Designs by Ah Xian*. Online. In: *Colossal*. Dostupné z: <https://www.thisiscolossal.com/2014/07/porcelain-busts-imprinted-with-chinese-decorative-designs-by-ah-xian/>. [cit. 2024-05-21].

34. *Preventivní vyšetření prsů ultrazvukem a mamografem.* Online. VZP. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/o-nas/tiskove-centrum/otazky-tydne/preventivni-vysetreni-prsu-ultrazvukem-a-mamografem>. [cit. 2024-05-25].
35. Průvodce WHAM! (Akce a mobilizace v oblasti zdraví žen)." Průvodce po WHAM! (Ženská zdravotní akce a mobilizace) Záznamy TAM.162, NYU; Tamiment Library a Robert F. Wagner Labor Archive, září 2010, http://dlib.nyu.edu/findingaids/html/tamwag/tam_162/bioghist.html Přístup 2. října 2017.
36. *Sculpture Talk IV – RE/FORMATIONS: Disability, Women, and Sculpture.* Online. Galleri Box. Dostupné z: <https://galleribox.se/en/2016/sculpture-talk-iv-reformations-disability-women-and-sculpture/>. [cit. 2024-05-26].
37. The Times Magazine Cover That Beamed a Light on a Movement. Online. In: . 2018, s. 3. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/08/15/insider/breast-cancer-mastectomy-photo.html>. [cit. 2024-05-21].
38. The Times Magazine Cover That Beamed a Light on a Movement. Online. In: . 2018, s. 3. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/08/15/insider/breast-cancer-mastectomy-photo.html>. [cit. 2024-05-21].
39. *Včasná diagnostika je pro léčbu rakoviny prsu nejzásadnější: Nepodceňujme prevenci!*. Online. Blansko. 2013. Dostupné z: <https://www.blansko.cz/clanky/2013/11/vcasna-diagnostika-je-pro-lecibu-rakoviny-prsu-nejzasadnejsi-nepodcenujme-prevenci>. [cit. 2024-05-25].
40. Wilke, Hannah., Hansen, Elisabeth, Delin., Dybbøl, Kirsten., Goddard, Donald. Hannah Wilke, a Retrospective. Itálie: Nikolaj, Copenhagen Contemporary Art Center, 1998.

Seznam obrazových příloh

Obrázek 1, Nancy Fried, Smutek, bronz	Obrázek 2, Nancy Fried, terakota 1945	16
Obrázek 3, Oltář za vyhozená prsa, Nancy Freid, bílá terakota a hřebík, 1991		17
Obrázek 4, Hannah Wilke, selections from S.O.S. Starification Object Series, 1974		18
Obrázek 5, Portrét umělkyně s matkou Selmou Butterovou, (série So Help Me Hannah), 1978-81. Fotografie, 101,60 x 76,20 cm. © 2007 Donald Goddard. S laskavým svolením Ronald Feldman Fine Arts, New York.		19
Obrázek 6, Hannah Wilke, Intra Venus collection of images 1992-93.		20
Obrázek 7, The cover of the Aug. 15, 1993, issue of The New York Times		21
Obrázek 8, Matuschka, Vote for your self		22
Obrázek 9, Marc Quinn, Self		23
Obrázek 10, Maec Quni, Emotional detox		24
Obrázek 11, Ach Xian, China		25
Obrázek 12, Ach Xian, China		26
Obrázek 13, Michelangelo Bounarotti, Noc, Mramor		27
Obrázek 14, Příprava materiálu na tvorbu hmoty		37
Obrázek 15, Dokumentace postupu tvorby formy		38
Obrázek 16, Sejmutá forma s vytvořenými okraji		39
Obrázek 17, Sedimentace porcelánové hmoty		40
Obrázek 18, Odebírání porcelánové hmoty		40
Obrázek 19, Postupné vytahování odlitku z formy		41
Obrázek 20, Postupné vytahování odlitku z formy		41
Obrázek 21, Dita		42
Obrázek 22, Kamila		42
Obrázek 23, Veronika H.		43
Obrázek 24, Veronika T.		43
Obrázek 25, Klára		44
Obrázek 26, dokumentace tvorby pískových odlitků		62
Obrázek 27, tvorba forem		65
Obrázek 28, Formy naplněné sádrou		66
Obrázek 30, Vytahování odlitků z formy		66
Obrázek 29, Hotové odlitky		66
Obrázek 31, Návrh plakátu Lukáš	Obrázek 32, Návrh plakátu Klára	69